SARDARABAD

BUENOS AIRES
AÑO XIV
Nos.564/565
Miércoles
28/3 y 4/4
de
1990

FIEL EXPRESION DEL PENSAR DEMOCRATA LIBERAL DE LAS COLECTIVIDADES ARMENIAS DE SUDAMERICA
PRIMER PERIODICO ARMENIO DE SUDAMERICA IMPRESO EN SISTEMA OFFSET

FALLECIO MONS. KESHISHIAN PRIMADO DE CANADA

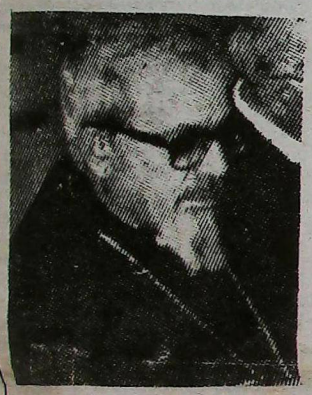

Noticias recibidas por Fax en un comunicado de la Arquidiócesis de Canadá, nos informan de la súbita desaparición del Arzobispo de Canadá, S.E. Monseñor Vazken Keshishian, a causa de una crisis cardíaca. Monseñor Keshishian había regresado la noche anterior a Canadá, procedente de Estambul adonde había asistido a las exequias del Patriarca de Jerusalem, Monseñor Shnork Kaloustian. La crisis lo sorprendió en su despacho, trabajando, a las 15 horas del lunes 26 de marzo. Trasladado urgentemente al hospital Royal Victoria, fueron infructuosos los esfuerzos médicos para salvar su vida.

Monseñor Keshishian había nacido en el año 1935, ingresó joven al seminario y fue consagrado sacerdote en el año 1959 a los 24 años de edad.

Fue Monseñor Keshishian un ferviente servidor de la Fe, actuando diligentemente para la Iglesia Apostólica Armenia bajo las normas y directivas de la Madre Sede de Santa Echmiadzin, a cuyo Vehapar veneraba.

Sardarabad, en nombre propio y en el de la Regional Sudamericana de la Organización Demócrata Liberal Armenia y de la Asociación Cultural Tekeyan, presenta sus más vivas condolencias al ya muy afligido Catholicós de todos los Armenios, S.S. Vazkén I°, a los dignatarios y clero de la Diócesis de Canadá, así como a toda la colectividad armenia residente en ese país.

ECHMIADZIN AYUDA A LOS ARMENIOS DEL LIBANO

S.S. Vazkén I°, Catholicós de todos los Armenios, ha formulado una pública apelación al pueblo armenio de todo el mundo, el pasado lunes 5 de marzo, en el sentido de acudir a una inmediata ayuda de todos aquéllos que sufren por el reciente intenso bombardeo ocurrido en el Este de Beirut, en el que perdieron la vida numerosos armenios y muchas casas, negocios y departamentos de pobladores de esta nacionalidad fueron total o parcialmente destruídos, lo mismo que Iglesias, escuelas, centros culturales y clubes.

La Sede del Catolicosado de Cilicia también se ha referido a estos graves daños y a la necesidad de concurrir en ayuda.

El Supremo Consejo Espiritual de la Madre Sede de Echmiadzin ha asignado la suma de u$s 200.000 en concepto de ayuda, a la vez que formuló un llamado al pueblo de Armenia a fin de organizar un fondo de socorro para beneficio de la colectividad armenia residente en Beirut.

ODLA FELICITA A MONS. MANOOGIAN

Mediante nota especialmente dirigida a S.E. Monseñor Torkom Manoogian, Arzobispo de Nueva York, la Organización Demócrata Liberal Armenia le manifiesta su complacencia por su designación como Patriarca de Jerusalem. esta es la nota:

Archbishop Torkom Manoogian
Newly Elected of The St. James
Congregación de Holy Jerusalem.

Querido Arzobispo Manoogian:

Nos ha producido placer conocer su elección como Patriarca de Jerusalem. Jerusalem es uno de los más importantes centros de la Iglesia Armenia, y su elección viene a bendecir a dicho centro con uno de los más dignos líderes espirituales. Sus valiosos antecedentes como abnegado jefe de la Iglesia, ilustrado sacerdote y hombre de impecable integridad, habrá de ayudar a restaurar el curso normal de la vida del Monasterio y de la Fraternidad de St. James.

Su conducción y desempeño ciertamente borrarán el daño causado a la reputación del Patriarcado durante las últimas décadas. Todos los buenos deseos del pueblo armenio están con usted, mirando por su éxito para hacer de Jerusalem una brillante fuente de inspiración para todos los armenios, en estos penosos tiempos de nuestra historia.

ORGANIZACION DEMOCRATA LIBERAL ARMENIA
Dr. Arshavir Gundjian Dr. Hratchya Setrakian

DEVUELVEN A ECHMIADZIN 25 IGLESIAS Y MONASTERIOS

De acuerdo con un reciente anuncio de la cancillería de Santa Echmiadzin, fueron devueltos a la custodia de la Madre Sede, durante los años 1988—1989, las siguientes iglesias y monasterios, para ser usados como lugares de culto.

En Armenia

1. Monasterio de Datev (Goris)
2. Magaravank (Ichevan)
3. Monasterio de Haghpat (Toumanian)
4. Iglesia San Gregorio El Iluminador (Goris)
5. Iglesia de Santa Hripsimé (Ghapan)
6. Iglesia de Sourp Asdvadzadzin (Meghri)
7. Iglesia de San Mardiros (Vayk)
8. Iglesia de Sourp Asdvadzadzin (Hogdemperian)
9. Iglesia de Sourp Asdvadzadzin (Mardouni)
10. Iglesia de Sourp Asdvadzadzin (Talin)
11. Iglesia de Sourp Sarkis (Noyemperian)
12. Iglesia de San Minás (Spidag)
13. Iglesia de San Neshan (Yeghvart)
14. Iglesia de San Tateos (Sevan)
15. Iglesia de Sourp Asdvadzadzin (Ardashad)
16. Monasterio de San Arakelotz (Sevan)
17. Iglesia de Sourp Hagop (Kanakere)
18. Monasterio de Haghardzin (Tilichan)
19. Iglesia de San Mardiros (Ararat)

En Artsaj

20. Monasterio de Amaras (Ararat)
21. Monasterio de Kantzasar (Martagerd)
22. Iglesia de Sourp Asdvadzadzin (Stepanagerd)
23. Iglesia de Sourp Asdvadzadzin (Martager)
24. Iglesia de la Santa Cruz (Hatrut)
25. Iglesia de la Santa Resurrección (Hatrut)

Iglesia en la región de Sevan.

INFORME SOBRE ARMENIA

continuación

LOUISE MANOOGIAN SIMONE

MENTALIDAD.

No sé si la recuperación será posible durante esta generación. Aquellas villas y ciudades que no fueron afectadas por el sismo continúan su actividad normalmente, pero en las zonas del desastre se vive entre el miedo y las lamentaciones.

La pérdida de tantos amores, los recuerdos del 7 de diciembre, los inadecuados tratamientos psiquiátricos y de la salud, la falta de trabajo, las preocupaciones diarias de la vida, las sombrías condiciones en la Unión Soviética, con la amenaza de guerra civil y una lucha constante por Gharabagh, dejan pocas esperanzas para la vida normal de aquellos que soportan el sufrimiento de esta tragedia.

Cada adjudicación de nuevas viviendas, aunque se compadece con la situación, obliga a constantes recuerdos.

Aquellos que más han perdido, que han sido heridos con mayor severidad, son los primeros en acceder a las viviendas construídas en complejos de edificios, pero ello no les hará olvidar la tragedia.

LENINAGAN, 17 de enero.

He quedado grandemente sorprendida al ver los progresos que se producen aquí. La parte nueva de la ciudad, en el lado noroeste, tendrá viviendas para 130.000 personas.

Las casas de departamentos, de no más de 4 pisos, son contemporáneas y atractivas. Aún son pocos los que podrán ocuparlas, pues la mayoría de estas viviendas estarán en condiciones de ser ocupadas entre 1990 y 1991, siempre que el bloqueo no retrase sustancialmente los trabajos de construcción.

La gente me dijo que quiere tener almacenes, cines, teatros y distracciones sociales, pero esto todavía no se avizora.

Varias repúblicas de la Unión Soviética han tomado a su cargo estas construcciones, habiendo enviado arquitectos, ingenieros, operarios y todos los materiales necesarios para la construcción.

Se ven cientos de grúas y de obras. Hay también especialistas de suelos y en el control de la resistencia de los edificios a los terremotos.

Sin embargo, y esto es una realidad, sin la ayuda de la Unión Soviética hubiera sido imposible proveer este tipo de vivienda en un lapso de tiempo tan corto.

170.000 personas están viviendo actualmente en Leninagan: 20.000 trabajadores y algunos miembros de sus familias, llegados de afuera, 60.000 personas en casas no dañadas y 90.000 en albergues temporarios.

El alojamiento está bien organizado y casi no se ven tiendas de campaña. La ciudad se vé más linda y más limpia que en mi última visita en Marzo.

El complejo de edificios a cargo de los austriacos está terminado, aunque todavía faltan las instalaciones eléctricas y la conexión de cañerías.

No hay calles. No hay calles y se forman todavía algunos montones de basura. Yo no quiero pensar cómo será el barro cuando empiece el deshielo.

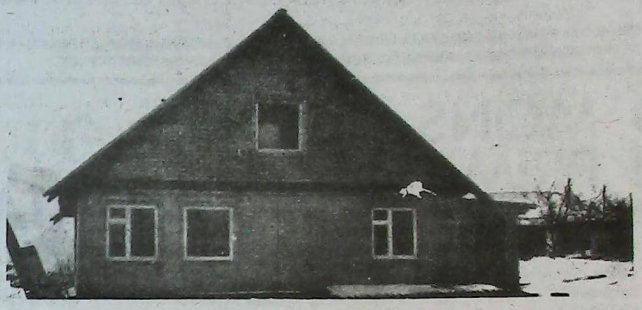

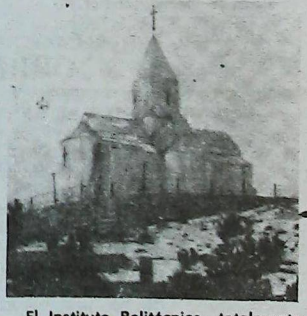

1. **Estructura de las nuevas viviendas individuales que se levantan en Spidag.**
2. **Vista de los invitados a la boda en Arevashogh (Spidag)**
3. **Nuevas iglesias en Spidag.**

El Instituto Politécnico, totalmente destruído por el sismo, esta dictando sus clases en casas prefabricadas instaladas junto a su futuro edificio, actualmente en construcción.

Todo su equipamiento técnico se ha perdido. El Instituto se especializa en la preparación de trabajadores textiles, principal industria de Leninagan.

Visitamos una escuela de 150 estudiantes, en el centro de la ciudad. Construida por húngaros, ella no es particularmente atractiva en su aspecto exterior, pero su interior es excelente.

Luminosa, aireada, con grandes aulas y, lo mejor de todo, ¡2 modernos cuartos de baño!.

Los húngaros tienen planes para edificios adicionales, los que habrán de realizarse si logran reunir $ 2.000.000. Caritas (organización católica) ha provisto al Hospital de Leninagan de un servicio de Diagnóstico, y también ha preparado los planos para la construcción de un moderno hospital.

Los británicos están en proceso de construcción de escuelas.

SPIDAG Y SUS VILLAS CIRCUNDANTES 19 de enero.

Las casas italianas, un complejo de departamentos, y el Hospital Noruego, son los primeros signos que se ven al entrar en Spidag. Los italianos fueron los primeros en terminar sus casas prefabricadas, completadas aún en su interior. Son casas muy confortables, aunque de exterior poco atractivo. El Hospital Noruego es maravilloso. pienso que porque es moderno, con amplios salones, ventanas panorámicas y amplios cuartos de internación.

Todavía falta construir allí el centro de rehabilitación.

Los armenios han construído una nueva iglesia mayor en la colina que está sobre el cementerio, pero Spidag, en sí mismo, todavía se muestra desolado, como en trágico recuerdo del desasatre.

Nosotros visitamos alrededor de 7 villas en el área, cada una de ellas adoptada por una república diferente de la Unión Soviética.

Casas de variado diseño se construyen bajo la supervisión soviética y se ven trabajadores por doquier. El aspecto de estas villas está definitivamente destinado a cambiar, desde que los esfuerzos están bien orientados, en lugar del desorden a que estábamos acostumbrados.

Algunos proyectos se están moviendo más rápidamente que otros. Aparentemente, los de los estonianos no marchan al mismo ritmo, sino que lo hacen muy lentamente a raíz de las dificultades económicas sobrevenidas este año.

La villa de Nalband se me presentó casi irreconocible a como la viera en mi visita de enero a marzo del año pasado. Desaparecieron los escombros, que fueron totalmente removidos (recordemos que esta villa de 2000 habitantes fue totalmente destruída). En la ciudad rusa de Krasnodar se levantaron 150 viviendas, 50 de las cuales ya se han completado. Para estas construcciones usaron la piedra local, pero toda la madera, puertas y ventanas fueron traídas de afuera.

En la villa de Saralanch se han construído 53 casas (23 más que antes del terremoto).

Algunas de ellas fueron asignadas a refugiados de Azerbaijan. En Khungoian, los rusos llegaron el 13 del último enero para construir 50 casas.

Cuando uno va por las calles, constantemente se encuentra con camiones que transportan materiales de construcción. Operarios no armenios se ocupan en la construcción durante 6 días a la semana, trabajando 12 horas por día.

Nosotros paramos en una pequeña villa para asistir a una boda. No hubo música, pero ésta fue la primera boda del lugar en la que se sirvió una comida de celebración. Había alrededor de 125 invitados, todos miembros de la familia.

Brindamos por los novios todos juntos —hombro con hombro— alrededor de largas mesas cargadas con alimentos, en una tienda que anteriormente fuera usada como vivienda temporaria luego del terremoto.

KIROVAGAN, 19 de enero.

Esta ciudad es totalmente diferente de la mayoría. A primera vista aparecen pequeños daños, pero luego uno se da cuenta de que hay varios edificios desocupados.

Docenas y docenas de departamentos se encuentran en el camino. Algunos están en la ciudad, pero hay más en la zona noroeste, justo al otro lado del ferrocarril.

Nosotros recogimos a una joven mujer, de alrededor de 22 años, quien nos guió hasta las oficinas del municipio.

Luego de recorrer la zona, decidimos visitar uno de los edificios. (Este, dió la casualidad de que luego fue denominado "Primer Ministro Ryzhkov").

Era un hermoso y bien construído edificio (según el modelo soviético). En la primera puerta nos encontramos con un departamento de 3 habitaciones. El segundo, bastante más grande, tenía 5 habitaciones, muy luminosos, aireados y modernos. Los departamentos no tenían muebles y todo el equipamiento de la cocina debía comprarse.

continua pág. 4

En su visita a la Argentina Mons. Hovsepian visito UGAB

En su visita a la Argentina, inicia—da el 26 de marzo. el Primado de la Iglesia Apostólica Armenia de la Diócesis de la zona occidental de los Estados Unidos, S.E. Monseñor Vaché Hovsepian, realizó una visita protocolar a la sede de la filial Buenos Aires de la Unión General Armenia de Beneficencia.

Acompañado por el Primado para la Argentina, Monseñor Grikoris Buniatian, y el Vicepresidente de la Institución Administrativa de la Iglesia Armenia, Dr. Antranik Arslanian, Monseñor Hovsepian visitó el Instituto Educativo Marie Manoogian, siendo recibido por el Presidente del Consejo Directivo de UGAB, señor Vahram Hairabedian, integrantes de dicho Consejo y por el miembro del Consejo Central, señor Hovsep Youssepian. Tras una breve recorrida por las instalaciones del Instituto, interesándose en distintos aspectos de su funcionamiento, Monseñor Hovsepian pronunció una breve alocución ante directivos, docentes y alúmnos de los cursos primario y secundario, refiriéndose a la orientación de la educación en los colegios armenios de la Diáspora.

Por la noche, el ilustre visitante par—ticipó de la reunión plenaria del Consejo Directivo de la UGAB, en cuyo transcurso se abordaron temas propios de ambas comunidades.

COMENZO EN MARIE MANOOGIAN EL CICLO LECTIVO 1990

Con la asistencia del Primado de la Iglesia Apostólica Armenia en la Argentina, Monseñor Grikoris Buniatian, miembros del Consejo Directivo de la Unión General Armenia de Beneficencia, cuerpo directivo y docente, benefactores y padres de alumnos y estudiantes, se procedió a la inauguración formal del curso lectivo 1990 del Instituto Educativo Marie Manoogian en sus tres niveles.

Previo a la entrada de la enseña na—cional argentina y de la Institución, así como del canto del Himno Nacional Argentino y del de la UGAB, la Rectora del Colegio Secundario "Doris Tchinossian", Profesora Marta Poggi, hizo uso de la palabra, poniendo el acento en la capacitación del joven de hoy a fin de lograr una mejor disposición para el desarrollo de su vocación en el día de mañana, en la sociedad en que convive.

Posteriormente el doctor Eduardo Dante Asilian habló en nombre del Consejo Directivo de Parekordzagan, dirigiéndose al alumnado presente. Entre otros conceptos, el doctor Asilian destacó que la Unión General Armenia de Beneficencia tomó, desde el mismo instante de su fundación en el año 1906, una de las banderas que hacen a la esencia de la preservación de la armenidad: la Educación. Señaló que esta benemerita Institución hizo un apostolado de este factor existencial y de vigencia nacional en el pueblo armenio y que, a lo largo de décadas, ha cumplido de manera positiva con esta vital necesidad en todas las comunidades de la Diáspora. La UGAB de Buenos Aires, haciéndose eco de ese desafío histórico, también se sumó a esta lucha desde más de una década, en bien de la comunidad local.

La Directora de la Sección Armenio, Profesora Rosa de Balian, procedió a hacer entrega de los libros que contienen el abecedario armenio, que los estudiantes del último año de la enseñanza media daban a los alumnos del primer grado de enseñanza primaria.

Finalmente el Primado, Monseñor Buniatian, antes de impartir su bendición a los estudiantes del nuevo Curso Lectivo, parafraseando un pasaje bíblico hizo referencia a la simiente que cae en la roca y a la que cae en tierra fértil, realizando al respecto un análisis comparativo con la educación, cuyo cultivo rendirá su fruto al cabo de años de esfuerzo por parte de alumnos y estudiantes.

Al sumarse a este positivo evento, **Sardarabad** hace extensiva esta adhesión a todos los establecimientos educativos de la colectividad, en la certeza de que no obstante las dificultades porque atraviesa el país, todos sabrán sortear con esfuerzo y vocación patriótica estos momentos difíciles.

PRIMER SERVICIO
EN RELACIONES HUMANAS
Para la colectividad
Seriedad y Reserva
Sra. MARIA CRISTINA
Martes — Jueves — Sábado
15 á 19 40—4378
— SIN FINES DE LUCRO —

U. G. A. B.
ARMENIA 1322 - BS. AS.
773-2820 y 771-6500

"SITUACION ACTUAL DE ARMENIA Y EXPECTATIVA DEL FUTURO CERCANO".

Disertación a cargo del Profesor SAMUEL ANTOSSIAN, Dr. en Ciencias Filológicas y Profesor de la Universidad de Ereván.

Viernes 6 de Abril — 20.30 hs. Armenia 1322.

***

TREINTA SIGLOS ES MUY POCO TIEMPO

continuación

¡PREOCUPACION por la vida! Esa debería ser la preocupación de ciertos parlamentarios iraníes, únicamente desvelados por la muerte de azeríes y por lo que creen "un ataque contra el Islam". Sin embargo, Irak acusó a Irán de promover hechos sangrientos en Azerbaijan contra las minorías. Ninguna nación árabe ni mahometana ha apoyado o alentado el asesinato, el salvajismo contra los armenios; una gran locura! Jordania se pronunció también por la no violencia. La clasificación despreciativa de los individuos vuelve a traer el clima trágico de 1915 y hace recordar las palabras del Ministro del Interior Talaat al Embajador de los Estados Unidos de Norteamérica, Henry Morgenthau: "además ¿por qué se interesa tanto por los armenios? Usted es judío, esta gente es cristiana. Los mahometanos y los judíos siempre se llevan bien. Nosotros tratamos bien a los judíos aquí ¿por qué se queja? ¿por qué no quiere que hagamos con los cristianos lo que queremos? "En Constantinopla usted tiene contacto con los armenios de la clase educada—dijo el Embajador de Alemania en Turquía Wegentheim—pero no todos los armenios son así" "los armenios son unos pobres diablos". Como si la vida pudiera asignarse a los hombres en conformidad a sus virtudes y educación, a su fe religiosa y a sus nacimientos. Una tremenda injusticia contra el pueblo armenio. En medio del desastre el Ejército Rojo intervino en Bakú para impedir que se continúe con la barbarie, también contra personas de orígenes ruso y judío.

Azerbaijan, sin poder controlar los nervios alborotados, amenaza con la independencia y espera la retirada de las tropas para clavar el puñal nuevamente a Armenia, la cual sufre hoy un nuevo bloqueo. Como simbólica anécdota veamos lo ocurrido al ajedrecista Garry Kasparov, quien todavía no pudo deshacerse de "la imagen de las atrocidades" y quien, según sus propias palabras, salvó la vida "de milagro". El Campeón del Mundo estuvo a punto de perder la vida y escapó a tiempo de Bakú. Observada esta situación la Diáspora Armenia se moviliza, Garabaj se convierte en Artasaj y se declara República Soviética Independiente, luego el 30 de noviembre, éste pasado, junto a Armenia que no la dejara jamás en el infortunio forman lo que se dio en llamar República unificada de Armenia, dentro del marco legal de la URSS., y se aprestan a repeler el intento azerí de avasallar el país. La Diáspora Armenia Mundial recibe con alegría el acontecimiento y no ignora los peligros como tampoco los desconocen los protagonistas valerosos de allá y se dispone **de todo corazón** al servicio de la Madre Patria. Los ataques azeríes no cesan ¿son desarmados los armenios? ¿son arrestados los soldados armenios? ¿Es impedido el apoyo del exterior a los refugiados y a los desamparados del terremoto?

Todo parece conducirse en una malsana lógica y hasta las conversaciones en Riga, Letonia, resultan dudosas: ¿discutirán estos grupos informales la intervención del Ejército soviético en Bakú? Según los acuerdos armenio—azeríes a traves de esas organizaciones no oficiosas y el auspicio del Consejo Báltico la entrega total de rehenes debería efectivizarse durante el mes de marzo de 1990. EL tratado no fue firmado y los acuerdos fueron abruptamente cancelados. Recientemente han vuelto al diálogo en Yiraz y se pronuncian conjuntamente por la defensa de los derechos constitucionales de los ciudadanos.

Como hemos presenciado, los deseos azerbaijanos de extender los límites de Azerbaijan al otro lado de Turquía y de Persia, quebrando la administración y división actuales, más que un desafío y un reto para el pueblo armenio fue una advertencia y significó una amenaza para toda la Unión de Repúblicas, y su Ejército los reprimio. El verdadero móvil desenmascarado era arrebatar definitivamente a los armenios la histórica Najichevan y recibir el respaldo imprescindible para ahogar la causa armenia de Artsaj, pero el mundo se termina allí en la Transcaucasia sureña. La verdad no reconoce el Occidente del Oriente, ni el Norte del Sur. La verdad lucha y vence contra la mentira, la hipocresía y la injusticia de todas partes.

continua pág.16

viene de pág.2

INFORME SOBRE ARMENIA

PRENSA

Existe allí una gran aprensión. El temor de que los azerbaijanos pueden atacar en cualquier momento. Algunos asaltos y disparos se producen a sólo 50 kilómetros del suelo armenio. Yo quedé completamente aliviada cuando el 17 de enero llegaron periodistas franceses, alemanes, ingleses y americanos, junto con sus equipos de televisión.

Ellos son agresivos para obtener la información, no sólo porque tienen experiencia sino también porque cuentan con el equipo adecuado. Grabadoras de tapes, cámaras profesionales de video que son raras aquí. Ninguna parte de Armenia quedó fuera de la prensa en el ojo de los periodistas extranjeros. Armen-Press no tenía télex o un traductor al inglés. Esta es una de las áreas más vitales donde la Diáspora puede ayudar. Nosotros debemos mandar profesionales y equipos. Son áreas preocupantes tanto la defensa como las comunicaciones, porque aparentemente en esta materia nos hemos quedado en 1850.

Se ha producido un apreciable cambio en las noticias por televisión. Yo recuerdo en junio de 1988, cuando 2 personas murieron en las acciones del aeropuerto de Zvartnotz, que al abrir el televisor para las noticias de la tarde sólo se escuchaba una orquesta tocando Bach. Ahora, **Lraper** (programa de la TV. armenia) difunde más noticias que las posibles, y en los boletines del anochecer los reportajes se relacionan con la situación política. Yo creo que esto es así por la necesidad de evitar las reuniones en la Plaza de la Opera. Aunque **Vremya**, el principal programa periodístico soviético, todavía informa como quiere.

La Armenian Assembly, desde hace algunos meses está operando por teléfono satelital y fax, lo que a menudo constituye la única comunicación con el mundo exterior. UGAB ha instalado un segundo equipo de comunicación y en breve colocará un tercero. La pasada semana UGAB nos envió los artículos aparecidos durante una semana en The New York Times (su costo fue de u$s 350. por las 24 páginas emitidas). Inmediatamente hicimos copias de esta información y las distribuímos. Fue la primera vez que funcionarios del gobierno conocieron noticias del exterior durante los meses transcurridos en esta crítica situación. Sin duda es una operación muy costosa, a u$s. 10. el minuto, que insume cientos de miles de dólares por año, pero no queda otra alternativa. La Agencia soviética Tass controla toda la información enviada a través de Moscú.

AYUDA

Todavía no se ha concretado aquí la organización pertinente a la ayuda. Aunque los suministros están llegando, aún no está clarificado el sistema de distribución, exceptuando el trabajo realizado por los clérigos y colaboradores de la Iglesia San Sarkis, durante los 3 primeros meses posteriores al terremoto. Actualmente existen en Erevan incontables Instituciones de caridad, pero, no obstante, cuando vinieron los refugiados de Bakú la situación se convirtió en un caos.

Habiendo visitado la Representación Armenia (Lazarista) en Moscú, pude observar el mismo caos con cientos de refugiados llegados diariamente desde Bakú con sólo la ropa que tenían puesta. Aquí difícilmente podría encontrarse una maleta, a la gente se la veía durmiendo en el suelo y la mesa servida sólo con pan, queso y algunos embutidos. Esta no es su culpa, sino que todo esto es nuevo para ellos. Ayudar a la gente, ubicar los sistemas, buscar qué es lo mejor que pueden hacer en cada caso, todo eso constituye una nueva experiencia. Ellos no tienen modelo al cual seguir.

Indudablemente, estamos necesitando un Cuerpo de Paz para Armenia. Médicos, nurses, ingenieros, sistemas de analización, organizadores, personal directivo, granjeros, fundamentalmente. Ni 20 ni 50, sino miles, a los cuales deberemos brindar equipos y vivienda (campamentos). No podemos esperar nada.

LA IGLESIA

Posiblemente, los más positivos resultados del glasnost y de la perestroika es el cambio de status de la Iglesia y de la religión en general. Clases de Biblia, Escuela dominical, impresión de música y libros religiosos, atención y aceptación de los sacramentos, todo admitido por el gobierno, así como la reapertura de numeroso templos (30, según la información), marcan un nuevo proceso en el accionar de la Iglesia Armenia en la vida del pueblo, lo que convierte en serio problema la escasez de clero en Armenia. La Santa Echmiadzin ha incrementado el alistamiento de jóvenes en sus seminarios en el orden de 40 á 70 estudiantes destinados a satisfacer futuras necesidades. La situación de sacerdotes casados, en el pasado limitado a sacramentos, ha sido levantado ahora, y una mejor educada cleresía tiene mayor responsabilidad y libertad. Yo recuerdo que sólo unos pocos años atrás, a los sacerdotes no se les permitían visitas oficiales a enfermos internados en hospitales, y entonces la gracia no llegaba a los fieles.

Todo eso es recuerdo ahora. Yo asistí a una cena de año nuevo del clero diocesano de Ararat con sus esposas (usualmente invisibles). Como Su Santidad dijo: **Esta es la primera vez que yo asisto a una cena en Armenia.**

Las Biblias tienen gran demanda, los folletos con la letra y la música de Sharagan son guardados como tesoros, cada uno busca lucir una cruz en el pecho, y se están dando cursos de religión en las escuelas y universidades. El clero aparece ahora frecuentemente en la televisión.

Para el clero de hoy en Armenia las responsabilidades son muchas, las parroquias necesitan dar mucho consuelo en estos días difíciles y deben dar respuesta por las tragedias y penas que el pueblo está sufriendo. El clero de las áreas fronterizas soporta un inquietante desafío para llevar tranquilidad y acrecentar el fervor, a la vez que mantener el espíritu y levantar la esperanza.

Pero esta libertad nos ha deparado la aparición de nuevas sectas. Por ejemplo, la Meditación Trascendental ha entrado en Armenia y ya tiene 6.000 seguidores.

(continuará)

LIGANDO

JUVENTUD ARMENIA

¿ Dónde está la juventud armenia ?
¿ Existe realmente una ?

Ya es hora de empezar a plantearnos estas simples preguntas, pues nos encontramos al borde del abismo y a punto de dar el paso hacia adelante.

No es que esté exagerando, sino que mientras vemos a una minoría joven que se esfuerza en pos de Armenia, ya sea en organizaciones juveniles partidarias o apartidarias, la mayoría de la juventud se encuentra diezmada, como si estuviera en otra cosa.

Entiendo que, tal vez, a ese sector no le interese el pasado, el presente y el futuro de sus compatriotas. Inclusive, seguramente, habrá muchos que ya no están en el ambiente. Otros ya cansados de viejas rivalidades partidarias, prefieren centrar sus objetivos en el estudio, el deporte o la diversión. Y unos últimos han sido absorbidos, como en el caso de una parte de la juventud argentina, por distintas normas y costumbres de potencias extranjeras.

Estamos al b[illegible] del precipicio porque —me [illegible]no a afirmar— la comunidad armenia en la Argentina está en crisis. Está en esta situación, simplemente porque —al menos en apariencia— no comparte los mismos objetivos de la Diáspora en general y de la *Madre Patria*.

¿ Hasta cuándo vamos a incursionar en sectarismos ? ¿ Hasta cuándo vamos a dejarnos, nosotros los jóvenes, influir por ideas absurdas que no han hecho más que dividirnos ?

Esta desunión ha provocado la deserción de muchos jóvenes que, tal vez, sientan ímpetu por la lucha para la Causa. Jóvenes que prefieren ser partícipes de una juventud unida y con ideas de avanzada.

Muchas veces hemos escuchado decir: "Ustedes, los jóvenes, son el futuro de nuestra comunidad y de la Patria". Yo digo que si la futura Armenia nos encontrará enfrentados unos contra otros, sería mejor que desapareciese ya. No serían pocos los que dirían: "Hace muchos años que estamos divididos, sin embargo, la Diáspora existe, y Armenia También". Yo digo que ese es un consuelo de tontos.

Les recomiendo leer el Martín Fierro pues: "Los hermanos sean unidos porque esa es la ley primera. Si entre ellos se pelean, los devoran los de afuera".

Enterremos, de una vez por todas, las ideas ortodoxas y antiarmenias. Apelemos a que los elementos dogmáticos abandonen nuestra dirigencia.

El panturquismo es una realidad latente. El peligro de extinción está cada vez más cerca. La meta debe ser unirnos y atraer más jóvenes armenios a una comunidad organizada y con objetivos comunes. La premisa: no caer en un pozo de donde no podremos salir nunca más.

Daniel Tchilinguirian

30/4

2 DE ABRIL

El pasado 2 de abril se cumplió un nuevo aniversario de la recuperación (posteriormente frustrada) de las Islas Malvinas, Georgias y Sandwich del Sur. Independientemente del carácter antidemocrático del gobierno que ordenó su ejecución, se trató de un acto de soberanía que, apoyado sin reservas por todo el pueblo argentino, quiso poner fin a una injusticia que para ese entonces (1982) cumpliría 100 años.

El objetivo de este espacio no es el analizar si se trató de una medida acertada o desacertada, o si la vía utilizada fue la conveniente.

Nuestra única intención es el rendir homenaje a todos aquellos compatriotas caídos durante el conflicto bélico.

Que su recuerdo se haga presente cuando, en un futuro no muy lejano, vuelva a flamear la enseña azul y blanca sobre los territorios aún hoy usurpados por el colonialismo británico.

UGAB
LIGA DE JOVENES

FIESTA DE PELICULA

24 DE ABRIL

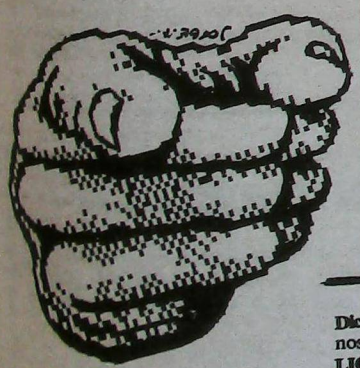

PARTICIPE!

NOS VISITO UN AMIGO

Diciembre 1989. Tras su arribo a Buenos Aires, visitó la redacción de **LIGANDO** el señor **Eduardo Chiuchian**, ex—alumno del Instituto Educativo Marie Manoogian. Nuestro huésped, más conocido con el apodo de "Cuchu", reside en Los Angeles (EE.UU.) desde 1983, donde cursa la carrera de Ingeniería Electrónica. En la foto, junto a parte de los "irresponsables" que conducen la presente publicación (incluído el fotógrafo, quien es el director). Nótese la mirada perdida de los presentes, producto del precioso néctar, cosecha 1956, que fuera consumido en la memorable velada. Durante la misma, nuestro amigo se comprometió a "girar material" desde los Estados Unidos, en lo referente a la colectividad armenia de dicho país.

Muchas Gracias, y **!Suerte Eduardo!**

Documental sobre William Saroyan

El famoso escritor William Saroyan y su abundante obra literaria, han sido capturados en un documental de una hora de duración, cuya producción ha demandado los últimos 5 años de esta década. Se trata de un filme realizado con mucho amor y dedicación por el fotógrafo Paul Kalinian, bien conocido por el retrato que oportunamente tomara a Saroyan en 1976. El filme tiene como narrador al popular actor de cine y televisión Mike Connors.

Este documental retrata la vida de Saroyan, su carácter y su filosofía, su mensaje al mundo, así como el amor imperecedero y la pasión que él sintió por los dos países a los cuales perteneció. La historia comienza en Fresno (California) a principios de 1990 y termina con la muerte de Saroyan en 1981. Tras una introducción de reconocimiento, el filme abre con Saroyan recordando su pasado. Luego continúa con la narración de los sesenta años que Saroyan dedicó a escribir, tomando biografías, reportajes, grabaciones y notas de sus propias obras. El filme incluye escenas de recreación, fotografías originales, tomas hogareñas no conocidas, así como su viaje a Armenia Soviética.

La premiere de esta película está fijada para la segunda mitad de 1990, y tendrá como escenario el Teatro William Saroyan, de Fresno, proyectándose también en las mayores ciudades de los Estados Unidos, así como en Erevan.

Los planes prevén presentar este filme también en televisión, y grabar video—cassettes para preyectarlos en escuelas y bibliotecas, con fines educativos.

El patrocinio de esta filmación corrió por cuenta de Media Outreach Inc, una organización sin fines de lucro, conjuntamente con el Museo Metropolitano de Fresno.

Más de la mitad del presupuesto de esta producción fue aportado mediante la contribución de fundaciones y organizaciones locales, corporaciones y donantes individuales, sin contar los numerosos servicios técnicos y artísticos prestados desinteresadamente. No obstante, quedaron sin cubrir u$s 28.000, por lo que será necesario el apoyo del público para recaudarlo.

Imponen nombre a nuevas salas en UGAB

El sábado 7 de abril, a las 17.30 horas. la filial local de la Unión General Armenia de Beneficencia impondrá nombres a las tres Salas del Jardín de Infantes Srpuhí Ekshian del Instituto Educativo Marie Manoogian. Dichas Salas, a la vez que serán bendecidas, recibirán los nombres de sus benefactores: Sra. Herminé Malkassian, señor y señora Jorge y María Rosa Kaladjian y el del doctor Luis Gegalian, recientemente desaparecido.

Corresponde señalar que, en el orden mundial, la Unión General Armenia de Beneficencia cuenta a la fecha con 22 escuelas que funcionan bajo su auspicio, así como otros tantos centros culturales y deportivos. todo ello logrado con sus propios recursos y el apoyo de socios, adherentes y benefactores.

Situacion actual de Armenia

A su regreso de Armenia, donde pasó sus vacaciones y palpó la realidad actual de la Madre Patria, el Profesor Samuel Antossian, doctor en filología, docente de la Universidad de Erevan y actual instructor del Personal Docente del Instituto Marie Manoogian, habrá de dictar una conferencia sobre **"Situación actual de Armenia y perspectivas para un futuro cercano"**. La disertación tendrá lugar en la Sede de Ugab, Armenia 1322, el próximo viernes 6 de abril, a las 20.30. La entrada será libre.

El grito de mi sangre

José Balian

Quisiera morir en el valle de una montaña,
soñando con nuestros Ararat y Masis.
Así podría alegrar mi alma,
mirando a mi Armenia milenaria y Garapagh.

Me siento orgulloso de ti, Armenia.
Luchas, sufres sin cesar... hace 5000 años.
Te desearé, aunque muerto....
un glorioso porvenir, mi Armenia.

Te deseo, Patria de mis antepasados,
como tronco y copa de un mismo árbol.
Que tus jóvenes hijos de nuestras queridas madres,
uniéndose como la noche y el día,
sepan luchar hermanándose para Ti.

Oh mi Armenia !

UNION COMPATRIOTICA ARMENIA de MARASH
INFORMA

Sábado 7 de Abril:... *Y todos los sabados, de 15 a 19 horas vuelven LOS SABADOS INFANTILES DE MARASH, a cargo de "GRIM" (Grupo Recreativo Infantil de Marash) para niños de ambos sexos, comprendidos entre los 4 y 12 años, para jugar y aprender: DEPORTE — CERAMICA — DANZA — TEATRO — CANTO — JUEGOS — MERIENDA... Y CELEBRACION DE CUMPLEAÑOS*

Domingo 15 de Abril: *Santa Pascua (Surp Zadig) el tradicional "Havguetajaj", desde las 11 horas.*

Domingo 29 de Abril: *Asamblea General Ordinaria (ELECCIONES) 11 horas.*

Domingo 6 de Mayo: *Con motivo de la "Gesta Heroica de Marash" en su 70° Aniversario, el tradicional MADAGH,a partir de las 13 horas, previa Misa de Responso (HOKEANKISD) en la Catedral "San Gregorio El Iluminador" y en la Iglesia "Nuestra Señora de Narek"*

Todas estas actividades se Realizarán en Nuestra Sede Social (NOR MARASH), ARMENIA 1242 CAP.

Tel: 773—2120

Daniel Youssefian e Hijos S.A.

Distribuidor y Mayorista Textil
Blanco y Tejidos en general

Sarmiento 2357 Buenos Aires
TE. 48-9442/5298

UNIFORMES COLEGIALES
ELMAYAN

BLAZERS
PANTALONES
JUMPERS
765-5293
Los Ceibos 63 BOULOGNE

ANUNCIE AQUI

Por su información, sus artículos, sus editoriales, SARDARABAD es el medio más leído por la colectividad armenia.
Si tiene algo bueno que ofrecer
Anúncielo aquí...
¡ y disfrute sus resultados !
INFORMESE EN EL 771—2520
Departamento de Producción

LEJOS DE LA DESTRUCCION RENACE UNA NUEVA ARMENIA

MIHRAN MINASSIAN

Segunda Parte

El 20 de enero llegué a Spidag con la señora Louise Manoogian Simone, Presidenta de UGAB Central y el Obispo Karekin Nersissian, primado de la diósesis de Ararat, en Armenia.

Nuestra primer parada fue en el hospital de las afueras de Spidag, construído por los noruegos y denominado Fridtjof Nansen, el mundialmente famoso explorador ártico y un auténtico amigo del pueblo armenio en la condena del Genocidio.

Recorremos el hospital y hablamos con el médico jefe. Spidag tenía aproximadamente 200 camas hospitalarias antes del terremoto. El nuevo hospital cuenta con 220 camas, lo que es suficiente para las necesidades médicas de la región. El hospital cuenta con los necesarios equipos e instrumental médico de análisis de sangre y aparatos de radiología, para que el servicio médico sea más eficiente.

Nos informan que en el hospital nacen un promedio de 7 bebés por día. Al primer nacido le pusieron por nombre Nansen. Está actuando aquí un equipo médico noruego, hasta tanto se cubra el staff de médicos que se desintegró durante el terremoto. Aunque hay aquí reemplazantes, ellos han salido recién de la escuela *médica* y se le están dando grandes facilidades para que adquieran mayor experiencia.

Visita del Hospital Fridtjof Nansen, en Spidag.

Seguimos nuestro viaje a Spidag y a las villas que rodean la ciudad. En general la mayoría de las casas demolidas desaparecieron, y en su lugar hay nuevas casas en proceso de construcción. Spidag es una región en cuya construcción colaboran varios países europeos.

Cuando visitamos una de las villas fuímos invitados a una casa donde se había reunido numerosa gente esperando la llegada del novio, a fin de participar en la primera boda después del terremoto. Esto ocurrió en Arevashogh, la primera villa al norte de Spidag. Entre esta gente estaba la familia de la novia. Hasta esta fecha, todas las parejas que se casaron se fueron de Spidag.

Este fue un momento de felicidad en sus vidas, trece meses después del terrible desastre que se abatió sobre ellos. No hubo música en esta boda, porque aún prevalece el sentimiento de dolor.

Las tareas de reconstrucción están avanzando más rapidamente en esta región que en Leninagan. Prácticamente se han terminado cientos de casas individuales o en complejos, y sus residentes ya están preparados para habitarlas.

Fue para nosotros una agradable experiencia ser testigos del progreso.

los nacimientos se multiplican en Spidag

vaneskeheian s.a.c.i.f.i.
CUEROS CURTIDOS
IMPORTACION - EXPORTACION
RAUL SCALABRINI ORTIZ 676
TEL. 854-7845 - 855-0628
BUENOS AIRES

Կորպաչեվեան Զիջումները Ազերիներուն

Գրեց՝ Նորայր Դարբինեան

Կորպաչեւեան վարչակարգը, իր սկզբնական շրջանին, յաջողած էր նուաճել Խ.Միութենէն ներս թէ դուրս, համակրանքի մթնոլորտ վարկ ու համարում՝ տասնամեակներու անարգանքի, հալածանքի ու աքսորի լուծին տակ անիրաւուած, փոքր հանրապետութիւններու ժո՛ղ, արթնցած՝ ազգային նոր զարթօնքով:

Ի հեճուկս այդ ակնկալութիւններուն, արդարութիւն եւ հաւասարութիւն ստանալու՝ այսօր, միակ տիրապետող զգացումը, սոյն ժողովուրդներուն մօտ՝ սխալանքի ու հիասթափումի խոր ու դառն զգացումն է: Հանրապետութեան ախոյեան կարծուած, միութեան թիւ մէկ ղեկավարին:

Մինչեւ իսկ, հարց կը տրուի թէ, իրերու նոր դրութեան լոյսին տակ՝ երկար տարողութեան վրայ, ի՞նչ պիտի ըլլայ իրենց ճակատագիրը: Եւ ի՞նչ ապահովութիւն կայ, որ ապագայ աշխարհաքաղաքական կասկածելի կարգադրութիւններն ու ճշդումները, կոչուած մշակուած ցեղապաշտներու ծաւալապաշտական կիրքերը մեղմելու՝ ի հաշիւ իրենց չէ որ պիտի կատարուին:

Քրէմլինի կեցուածքը մեր պահանջատիրական տամոնանդրական պայքարին նկատմամբ՝ 1988-ի Փետրուարէն, հետզհետէ առնի արհամարհական, երկդիմի ու փրոազերի է, չըսելու համար հակառակ: Կասկածելի դիրքորոշում մը՝ որ հարցականի տակ կ'առնէ, տակաւին Պրեժնեւեան շրջանին մէջ իսկ ի զօրու, Խ.Միութեան՝ հայերուն տուած հողային ու ֆիզիքական անվտանգութեան երաշխիքը:

Հակառակ անոր որ, Խ.Միութեան ամբողջ տարածքին, Ստալինեան ոէժիմի անարդարութենէն առաւելագոյնս տուժած, եւ տարբական իրաւունքներէն զրկուած, սոյն փոքր հանրապետութիւնները՝ առաջինները եղան ողջունելու հրապարակայնութիւնն ու վերակառուցումը՝ պատմահանդերձ, լեռ երկու տարուայ սպասումի, յուսադրանքի ու յուսախաբութեան, ա.առաջինները եղան նաեւ հիասթափողներուն՝ բարեկարգումներու ծաւալուն շարժումին յառաջացուցած արմատական փոփոխութիւններուն քառսէն:

Անաւոր վտանգ մը լինել-չլինելու, դամոկլեան սուրի պէս, կախուած կը մնայ Հայաստանի գլխուն վերեւ, որ, անցնող երկու տարիներու հոլովոյթին, ապրեցաւ երկուքի այնքան դժնդակ ժամանակաշրջան մը, որ, ներառեալ անաւոր երկրաշարժին արհաւիրքն ու մարդկային թէ նիւթական անհամար վնասները, քիչով կամ ոչինչով կը տարբերի մեր ժամս նակակից պատմութեան ամենէ տխուր շրջաններէն:

Մայր Հայրենիքէն հասնող լուրերը, հետզհետէ այնքան անհազագային համեմատութիւններ կը ստանան՝ որ աւելի եւս կ'ընդգծեն ճգնաժամային կացութեան մը բարդութիւնը: Ազերի վտանգը, Սումկայիթ-Պաքու եւ այլ ջարդերէն՝ մինչեւ Հայաստանի տնտեսական շրջափակումը եւ Արցախի պաշարումը, եւ այլ վայրագութիւններ՝ Հայրենիքը կը դնեն ստիպողականաճակատագրական գուպարի մը եզրին վրայ:

Ամենէ յոռին՝ Մոսկուա, որուն վրայ ցարդ հաստատուած կը մնան հայրենի անվտանգութեան ամենէ մեծ յոյսերը, ինքն է՝ որ, այժմ կ'օգնէ Ազերիներու փաթթուրանական ծրագրին գործադրութեան, սկսած Արցախի հայրենի գաւառներէն:

Թուրքէն սպասուած մեղակիցի այս վատթար դերակատարութեան մէջ, Մոսկուա կը գլէ-կ'անցնի երեւակայութեան բոլոր սահմանները: Ներքին ապահովութեան ուժերը, իրենք են, որ կը ձեռնարկեն պարպելու բռնի ուժով, Հայաստանի սահմանամերձ, Արցախի հայաբնակ գիւղերը՝ իրենց բնիկ հայ բնակիչներէն: Ազերիները, որոնց առջեւ ասպարէզը բաց կը մնայ, այնուհետեւ, առիթը չեն փախցներ գալու ե'ւ հաստատուելու ե'ւ տէր դառնալու, կեղծ փաստաթուղթերու հիման վրայ, թափուր մնացած բնակավայրերուն:

Սոյն անցուդարձերը, որքա՜ն մեզի կը յիշեցնեն Մեծ Եղեռնի ճախօրեակի արհաւիրքները: Եթէ տակաւին երէկ, չափազանցութիւն էր մտաւոգութիւն յայտնել հայրենի ճակատագրին, կամ՝ լինելութեան մասին՝ այսօր անհրաժեշտութիւն, աւելի՛ն անյետադձելի հրամայական է, ո՛չ միայն Հայաստանի ճակատագիրը դարձնել ազգային մեր առօրեայ հոգեմտաւոգութեան հիմնական թեման, այլ նաեւ՝ պատրաստել եւ կազմակերպել համադրուած ու համընդհանուր ռազմագիտական ուղեգիծ մը՝ մեր հայրենիքը օժտելու՝ յոռեգոյնը դիմագրաւելու միջոցներով ո՛ կարողականութեամբ:

Որովհետեւ, Մոսկուայի այսօրուան շահադէտ քաղաքականութիւնը՝ հետու փաթթուրանական վտանգին առաջքը առնելէ՝ աւելի պիտի դրժբախտացնէ հայերը, առանց գոհացում տալու Ազերիներուն, որոնք առաւել վայրագութեամբ պիտի շարունակեն Խ.Միութեան փլուզումի գործը, փաթթուրանական ծրագրին իրականացման ի խնդիր: Որովհետեւ, Կորպաչեվի զիջումները՝ հայկական իրաւունքներուն հաշուոյն, աւելի պիտի սրեն, անկասկած կարճ տարողութեան վրայ, այսպէս քաջալերուած Ազերիները անյագ ախորժակը, նոյնիսկ՝ շատ գէշ օրինակ մը պիտի հանդիսանան կեդրոնախոյս եւ անկախութիւն պահանջող շարժումներուն, բոլորովին բաց ու անպաշտպան թողնելով Խ.Միութեան հարաւ արեւմտեան կողը:

Հայաստանի Գերագոյն Խորհուրդի Նախագահութիւնը Կը Բողոքէ

Վերջին օրերս ատրպէյճանական իշխանութիւնները եւ Ադրպէյճանի ժողովրդական ճակատի ներկայացուցիչները խորհրդային բանակի եւ Ներքին զօրքերի առաջնորդութեամբ հետզհետէ ընդարձակեցին իրենց ներխուժումները Հայկական ԽՍՀ Ազատ, Կամօ, Մարտունաշէն եւ Գետաշէն հայաբնակ գիւղերի ուղղութեամբ: Մարտ գրգռարկերի, անոնք կրակ տուածին մինչեւ այդ գիւղերէն ներս են: Մարտի 2-ին սկսած է Կամօ գիւղի բնակիչներուն բռնի տեղահանութիւնը: Նոյն վտանգը սպառնում է Մարտունաշէնի, Գետաշէնի, իսկ այժմ նաեւ Շահումեանի շրջանի հայկական գիւղերին:

Ինչպէս յայտնի է, 1988 թ. Դեկտեմբեր 4, 1990 թ. Յունուար ամիսներին ենթած գիւղերի բնակչութիւնը կազմակերպուած ինքնապաշտպանութեան շղթաներ էր ստեղծել՝ նախատեսելով տալ հրոսակային յարձակումներուն եւ յարձակողներ պատժելու իր իրաւունքը հայրենի երկրամասում: Տեղահանութիւնը պրոցեսն սկսուել է միայն այն բանէն յետոյ, երբ այդ գիւղերում տեղաբաշխուել են խորհրդային բանակի եւ Ներքին զօրքերի առաջնաժամումները: Ուստի անկասկած է, որ այդ զօրքը խրախուսում կամ նոյնիսկ դեկավարում է կենդանական իշխանութիւնների կողմից: Դատելով ամէն ինչից, զօրքերը Հիւսիսային Արցախ են ժամանել ոչ թէ հայ բնակչութեան անվտանգութիւնն ապահովելու, այլ, ընդհակառակը, նրա բնակեանն կենսագործունէութիւնը խափանելու նպատակով: Մասնաւորապէս այդ են վկայում զինուրական ստորաբաժանումների ակտիւացած գործողութիւնները հայկական գիւղերի ներքին հաղորդակցութիւնը խզելու, նրանց բնակիչների կեղծ լուրերով ահաբեկելու, Հայաստանից պարենամթերքի առաքման եւ բուժօգնութեան կազմակերպման գործը խափանելու ուղղութիւնը:

Գետաշէնի ենթաշրջանի հայ բնակչութեան բռնի տեղահանութեան փաստը լուրջ լարուածութիւն է առաջացրել ինչպէս Հիւսիսային Արցախում, այնպէս էլ Լեռնային Ղարաբաղում եւ Հայաստանում, որ յղի է իրադրութեան կարգի սրման նոր սպառնալիքով: Հանրապետութեան աշխատաւորութիւնը իր անհանգստութիւն է յայտնում ցուցաբերում իր հայրենակիցների նկատմամբ շարունակուող սրիրնի գործողութիւնների առթիւ, որոնք իր զարմանս բոլորի, սեղմ են ուննում այն ժամանակ, երբ ԽՍՀՄ Գերագոյն Խորհուրդը ընդունում է Անդրկովկասի իրավիճակի կարգաւորման խնդիրը:

Ելնելով նշուած փաստերից եւ խստագոյնս դատապարտելով հայ ժողովուրդի դէմ կիրառուող անմարդկային հանցագործութիւնները, Հայկական ԽՍՀ Գերագոյն Խորհուրդի Նախագահութիւնը գտնում է, որ ստեղծուած Գետաշէնի ենթաշրջանի հայ բնակչութեան բռնի տեղահանութեան եւ դրա անկանխատեսելի հետեւանքների ողջ պատասխանատուութիւնը դնում է կենտրոնական իշխանութիւնների վրայ եւ պահանջում է զօրքերն անյապաղ դուրս բերել Հիւսիսային Արցախից, դրանով տեղաւորելով հայկական եւ ատրպէյճանական գիւղերի սահմանագատիչ գօտիներում:

2 Մարտի 1990
Երեւան

Կրկին Կրակներու Մէջ

Գրեց Ց.Աւետիքեան

Շատերու համար լիբանանահայ գաղութը անցեալ մըն է արդէն, որուն մասին թերեւս ոմանք կը խօսին ափսոսանքով, կարեկցանքով, իսկ ոմանք՝ հանգիստ ու հանգստաւէտ անտարբերութեամբ, կամ ձանձրոյթով: (Տասընհինգ տարին շատ երկար ժամանակ է Լիբանանի չափ «անկարեւոր» երկրի մը վրայ ուշադրութիւնը սեւեռած պահելու համար: Նոյնիսկ միջազգային լրատուական միջոցները այժմ արդէն ոչինչ կ'ընեն ուշադրութիւնները սրելու համար դէպի հոն, մինչ «Ֆրանս Փրէս»ն ու «Րէօթըր»ը կը բաւականանան կանոնաւոր ճշդապահութեամբ մը ամէն օր հաշիւը պահելով մեռեալներու եւ սպանեալներու տոմարին): Քիչեր միայն կը զգան ողբերգական այն վիճակը, որուն այն ողբերգութիւնը, որ անցեալ չէ դժբախտաբար, այլ՝ առօրեայ, ամենօրեայ իրականութիւն, տագնապ, արիւն ու հրդեհ...

Եւ Լիբանանին հետ կը հրկիզուի նաեւ երբեմնի մեր շքեղագոյն գաղութը, մոխիրի տակ կը թաղուին մեր համայնքի կառոյցներուն արդէն իսկ խարխլած հիմերը: Ի՞նչ պիտի մնայ անկէ, ի՞նչ պիտի ընեն անոր սարսափահար զաւակները անկէ ետք, պիտի կարենա՞ն պահել, այս բոլորէն ետք, դիմադրական իրենց ոգին, լաւատեսութիւնը, լաւ ու պայծառ օրերու յոյսը, հաւատքը...

Այս բոլորէն ե՞տք...

Բայց «ետք»ը շատ հեռու է տակաւին, անտեսանելի: Առայժմ կռիւն է որ կը շարունակուի անարգել, կատաղօրէն, անարդար: «Արջը օրհասականը հզօրագոյնն կռուին»: Եղիշէի խօսքերն են կարծեմ ասոնք, որ լաւագոյնս կը բացատրեն օրերինն հասած ոխերիմ երկու եղբայրներուն ըրածը: Անոնցմէ մէկը՝ Զօր. Աուն չէ՞ր, որ ամիսներ առաջ, այսպէս կոչուած ազատագրական պատերազմի օրերուն, յայտարարեր էր թէ Պէյրութը 7-8 անգամ քանդուեր ու վերաշինուեր է պատմութեան ընթացքին, եւ կրնայ տակաւին անգամ մըն ալ քանդուիլ ու վերաշինուիլ... Մինչ միւսը՝ Սամիր Ժաժա, դեռ վերջերս կը յոխորտար, թէ կրնայ 100 տարի ալ դիմադրել Աունի ուժերուն... Կարծէք երկուքն ալ որեւէ իրաւունք ունենային ժողովուրդին ու երկրին ճակատագիրը տնօրինելու, կամ կեանքերուն մէջ որեւէ քար բարձրացուցած ըլլային:

Այս երկու ռազմատէրերէն (war lords) առաջինը, որուն կ'երթայ արեւելեան շրջաններու բնակչութեան մեծամասնութեան համակրանքը (համեմատած հակառակորդ ուժերուն, անոր բանակը անշուշտ մաս կը կազմէ պետական կառոյցին եւ ամէն տեսակէտով նախընտրելի է միլիսներէ), մասնագէտ է թնդանօթաձգութեան մէջ, եւ սովորութիւնը ունի աշխարհն ու մարդիկը դիտելու իր թնդանօթներուն փողէն: Իսկ միւսը, որ ձախող ռազմագէտ մը ըլլալէ ետք այժմ կը փորձէ դառնալ քաղաքագէտ եւ պաշտպան... քաղաքական ազատութիւններու, վարժութիւնն ունի ու կը սիրէ ժողովուրդին մարմնին կարծրութիւնը ստուգել պայթող երկաթով ու արճիճով: Անոր զինեալները մասնագէ՞տ են կոյր ռմբակոծումի, հրկիզումի ու կողոպուտի, եւ այժմ կը կռուին յուսահատ կատաղութեամբ:

Ասպարէզը մնացած է իրենց, ոչնչացնելու զիրար, պատնէշ գործածելով ժողովուրդն ու անոր ունեցուածքը: Երկուքն ալ կը զգան, թէ իրենցմէ ոչ ոք պիտի յաղթական ելլէ այս պատերազմէն, զոր կը կարծեն անձնական նախաձեռնութեամբ մղած ըլլալ: Անոնք չունին, չուզեցին ունենալ, ուրիշ ելք, կամ միջոց ու ճար, քան զիրար ոչնչացընելը: Միջազգային թէ շրջանային ուժերը թող կու տան որ անոնք այդպէս ալ ընեն, ոմանք՝ Թաէֆի արաբական համաձայնագիրը փրկելու, ուրիշներ զայն ձախողեցնելու համար, ոմանք՝ վրիժառական հերանկարներով, ուրիշներ՝ հարաւային Լիբանանը պաղեստինցիներու հայրենիք դարձնելու նպատակով:

Կռիւներու դադրեցման գծով շահագրգիռ հազուագիւտ կողմերէն մէկը կը թուի ըլլալ, որքան ալ տարօրինակ, Պաղեստինի Ազատագրութեան Կազմակերպութիւնը, որուն ներկայացուցիչները մագոգ կը բանին Պաապտայի ու Քարանթինայի միջեւ, Լիբանան մուտք գործելով Ժաաժայի տիրապետութեան տակ գտնուող Ճունիի նաւահանգիստէն, միւս կողմէ նիւթապէս նեցուկ կանգնելով Զօր.Աունին: Պէտք է իրականութիւն դարձնել ՊԱԿ-ի թիւ 2-ին՝ Աբու Այյատի 1975-ին ըրած այն յայտարարութիւնը, թէ Երուսաղէմի ճամբան կ'անցնի Ճունիէն... Ու մինչ միջազգային կարգ մը ուժեր միայն շրթնային նպաստ կ'ընեն Նախագահ Հրաուիի իշխանութեան եւ կոչ՝ կռիւներու դադարեցման, աւանդականօրէն քրիստոնեաներու պաշտպան երկիրներ, Ֆրանսայի գլխաւորութեամբ, միայն կը ջանան արգելք հանդիսանալ արտաքին որեւէ միջամտութեան: Վատիկանն անգամ, որ երբեմն բուն իշխանութիւնը կը նկատուի քրիստոնեայ շրջաններուն, ճիշդ այս օրերը գտնուած տուն կանչելու իր նուիրակ-դեսպանը՝ Քարլօ Փուանթէ Սրբազանը, որուն փրոսթաթի գործողութիւնը համընկաւ ռմբակոծութիւններու սաստկացումին...

Ուրեմն, «Կռուեցէք տղերք, կռուեցէք քաջ-քաջ»:

Ես այս բոլորը կը նմանցնեմ, համեմատութիւնները իրենց բուն չափերուն մէջ չպահելով հանդերձ, խումբ մը ահաբեկիչներու կողմէ առեւանգուած օդանաւին՝ իր լեփ-լեցուն ճամբորդներով: Զօր.Աուն, փոխանակ բանակցութեանց ճամբով ճամբորդները փրկել ջանալու, թեթեւ ձեռքով թնդանօթի կը բռնէ ամբողջ օդանաւը, յետագային կարենալ յոխորտալու համար, թէ ինք յաջողեցա՞ւ ոչնչացնել բոլոր... օդահէնները:

Իսկ այդ «ճամբորդները», որոնց մէջ՝ մեր ամբողջ հայագաղութը, 35-40 օրէ ի վեր զրկուած են ելեկտրականութենէ, բայց աւելի հաւորը՝ ջուրէ ու սնունդէ: Ի՞նչ կ'ըսեմ, զրկուած են ապահովութենէ, կեանքէ: Իրենց կեանքը վստահած խոնաւ ապաստարաններու, շէնքերու ստորին յարկերու, աստիճաններու, միջանցքներու, երբեմն՝ պարզապէս անզօր ու բարակ պատերու պաշտպանութեան, սրտատրոփ կը հետեւին դուրսի կրակոցներուն, զրահամեքենաներու հռնդիւնին, «գնաց» կամ «ինկաւ» հոլովելով, ջղասպառ ու սարսափահարած, աղօթելով միայն, որ չստիպուին «մեր տունն ալ կերաւ» արտասանել:

Շատեր սակայն այդ նախադասութիւնն ալ արտասանելու առիթ չունեցան: Ռումբը իրենց տունին հետ՝ իրենց կամ հարազատներուն կեանքն ալ «կերաւ», լափե՛ց:

Մէկ հարուածով, այդ ռումբերէն մէկը մուխը մարեց հայկական զոյգ օճախներու՝ Ընկ.Գրիգոր Քէհէեանի եւ Պէշպուշաքճեաններուն, չորսական հոգինոց այդ երկու հարեւան ընտանիքներէն խլելով չորս կեանք եւ չորս վիրաւոր, մէկուն որդին ու դուստրը, միւսին երկու դուստրերը, մէկուն ձեռքը, միւսին ոտքը, եւ բոլորին՝ ապագան: Ռումբի հարուածին դիմաց ի՞նչ կրնար ընել ՌԱԿ Պայքար Ակումբի մեր պատասխանատու ընկերներէն՝ կրակի պէս երիտասարդ եւ անչափահաս երկու երախաներու հայր Ընկ.Աւետիս Տալտալեանը: Ռումբի բեկորէն հարուածուած կողը ամուր բռնած՝ ան կրցաւ իր սեփական ոտքերով հասնիլ հիւանդանոց եւ հոն սպասել իրմէ «աւելի ծանր» վիրաւորներու դարմանումին, մինչեւ որ ներքին արիւնահոսութիւնը քամեց արեան վերջին կաթիլները իր երակներէն: Ի՞նչ կրնար ընել մեր վեթերան Ընկեր Վարդան Գնդունին, որուն մարմինը բզիկ-բզիկ եղաւ իր բնակարանին մէջ զինք անակնկալօրէն զգետնած ռումբէն: Անոր մարմինն ալ, 18 ուրիշներու կողքին, դրուեցաւ նայլընէ տոպրակին մէջ եւ յանձնուեցաւ Վ.Թէքէեան Վարժարանի ու «Ազդակ»ի շէնքի կողքի բաց տարածութեան վրայ ափյափոյ բացուած գերեզմանին մէջ, որ այժմ գերեզմանատունն է հայոց, մինչ բուն գերեզմանատուները կը գտնուին առճակատման նորահաստատ գիծերու վրայ: Կամ ի՞նչ կրնար ընել մեր վաստակաւոր Ընկ.Վարդգէս Գարտաշեանը, որ չմեռաւ ռումբէ, բայց որուն յոգնած սիրտը չդիմացաւ սարսափներուն: Ինչպէ՞ս դիմանար, երբ երիտասարդ սիրտերն անգամ չկրցան դիմադրել ճնշումներուն, ինչպէս պատահեցաւ տարաբախտ Տոքթ.Գրիգոր Գալայճեանին, Ս.Դ.Հ.Կ.-ի Լիբ.-ի Վարիչ Մարմնի ատենապետին, որ կաթուածահար ինկաւ Դամասկոս հասնելէն անմիջապէս յետոյ:

Որքա՞ն պիտի շարունակուի այս տառապանքը, մարդկային, հոգեկան ու նիւթական կորուստները, փլուզումը: Աւելին՝ ի՞նչ պիտի ըլլայ վիճակը մեր գաղութին, որ յուսահատ է այլեւս, եւ ուր ամէնէն հաստատակամ մարդիկն անգամ այժմ կը մտածեն փախուստի, գաղթի մասին: Պիտի անցնի՞ն այս բոլորը, վերջ պիտի ունենա՞յ տաժապանքի այս երկար գիշերը, յոյսը պիտի նշուլէ՞ կրկին, օր մը:

Մինչ այդ, պէտք է օգնել մեր գաղութին, մարդոց, կառոյցներուն: Պէտք է օգնել՝ որովհետեւ ան գիտէ՛ ինքզինքին օգնել, նոյնիսկ կրակներու տակ հասնիլ վիրաւոր հայրենակիցներուն, հաց ու ջուր տանիլ կարիքաւորներուն: Ահ մեր կրակուրոց երիտասարդները, որոնք զէնքը ձեռքին գիշերուզօր կը պաշտպանեն հայահոծ մեր թաղամասերը, տուներն ու խանութները, մեր դպրոցներն ու ակումբները, մինչ կուսակցութիւններ, միութիւններ եւ առաջնորդարան, կը ջանան օգնութեան հասնիլ ինչով որ կրնան, մեր հայրենակիցներուն, համեմատաբար խաղաղ ժամերուն կազմակերպել հիւանդներուն դարմանումը, դեղ հասցնել անկարներուն, սնունդ, կաթ ու խմելու ջուր մատակարարել քառասուն օրէ ի վեր եկամուտէ կամ ամսաթոշակէ զրկուած ընտանիքներուն, օգնել անոնց դէպի ապահով վայրեր՝ Արեւմտեան Պէյրութ կամ Այնճար փոխադրութեան:

Այս օրերուն, փրկութեան ամրոցի կամ բերդի իր դերին մէջ է դարձեալ, անգամ մը եւս, Արեւմտեան Պէյրութի Ալեք Մանուկեան Կեդրոնը, որ իր ստորերկրեայ յարկերուն ու ապաստանարանի վերածուած պատկերասրահին մէջ, աւազատոպրակներու ետին, ապաստան, սնունդ, բժշկական խնամք ու դրամ կը մատակարարէ հարիւրաւորներու, որոնք շնչակտուր հասած են հոն, անցնելով Թանգարանի միակ անցքէն, կը կազմակերպէ անոնց ճաշը եւ լոգանքը: Այո, նաեւ լոգանքը, որովհետեւ մարդիկ 35-40 օրէ ի վեր զրկուած են անկէ: Այդ փախստականներուն մէջ են նաեւ Հայաստան մեկնող ուսանողները եւ հայրենի «տուրիստներ», դէպի Դամասկոս, Կիպրոս, Փարիզ կամ Ամերիկա փախչող ազգայիններ, որոնք իրենց խուճապահար անցքին վրայ մի քանի օրով ապահովականութիւնը կը վայելեն Բարեգործականին, հոգատար պաշտպանութիւնը Ռամկավար Ազատական մեր տղոց ու պատասխանատուներուն:

Բայց այդ բոլորը ի՞նչ կրնան ընել աննկարագրելի չափերու հասած հաւաքական ողբերգութեան դիմաց, անձնասպանական այս պատերազմին ստեղծած սարսափներուն մէջ:

Եւ անգամ մը եւս՝ նոյն հարցումը.

Ի՞նչ պիտի ըլլայ մեր գաղութը:

Ց.ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ
1 Մարտ, 1990

Արցախեան Շարժումը Այսօր Եւ Հեռանկարներ

Գրեց՝ Դոկտոր Սամուէլ Անթոնեան

Ամէն շարժում եւ հասարակական երեւոյթ գագաթնակէտ մը ունի: Մինչ Արցախի կորովի եւ առիւծասիրտ հայորդիները կը շարունակէին իրենց գործադուլը, Ատրպէյճանի Ժողովրդական Ճակատը Յունուար 1990-ին իր կատաղութեան եւ մոլուցքին գագաթնակէտին հասաւ՝ անվերահսկելի դառնալով ոչ միայն Ատրպէյճանի կառավարութեան, այլ «կեդրոնի» կողմէ ալ:

Յունուար ամսուն իրարու յաջորդեցին դէպքեր, որոնք բացայայտեցին Ատրպէյճանի Ժողովրդական Ճակատի բուն նպատակը՝ Արցախի հարցը պատրուակ ծառայեցնելով փանթիւրքական (եւ, ըստ կարելւոյն), փանիսլամական շարժում յառաջ բերելու նախ՝ հայերուն եւ ապա՝ Խորհրդային Միութեան դէմ ամբողջութեամբ: Ատրպէյճանի սադրիչ գործողութիւններուն հետեւանք էին Տուշանպէի դէպքերը, երբ ամբոխը ոտքի ելաւ Պաքուէն եկած հայ գաղթականներուն դէմ: Նախապէս խնամքով կազմուած ծրագիրով մը Ատրպէյճանի Ժողովրդական Ճակատը իրագործեց հետեւեալ չարագործութիւնները.

1) Խորհրդային Միութեան եւ Իրանի գրեթէ 800 քմ. երկարութեամբ սահմանը, ... կապէս Նախիջեւանի սահմանի հատուածը քարուքանդ ըրաւ, իսկ խորհրդային սահմանապահները, որոնք մինչ այդ «սահմանը խախտող» տատրակն իսկ հրացանազարկ կ'ընէին, վերէն եկած հրամանին հնազանդելով՝ «բարեկիրթ» վարուեցան՝ ի՞նչ կ'ընէք իսկ չըսելով ատրպէյճանցի խուժանին: Ինչպէս յետագային պարզուեցաւ, սահմանային գիծերու վրայ յարձակելէ դեռ երկու շաբաթ առաջ ատրպէյճանցի կատաղիները զգուշացուցած էին սահմանապահները որ զիրենք դագաղներով տուն պիտի ճամբեն, եթէ յօժարակամ սահմանէն չհեռանան: Իսկ արդի՞ւնքը. մի քանի շաբաթ շարունակ Իրանէն Ատրպէյճան ելումուտն ազատ էր. զէնք փոխադրուեցաւ, Իրանական Ատրպէյճանէն շիի աղանդի սադրիչներ թափանցեցին Ատրպէյճան, հոն անապարեցին հասնիլ նաեւ թուրք թղթակիցներ եւ լրագրողներ, լրտեսներ, սադրիչներ: Ամիս մը առաջ խորհրդային զինուորականներ համբերութեան բաժակը լեցուած համարելով անակնկալ յարձակում գործեցին Շուշիի ատրպէյճանցի կատաղիներուն վրայ, գրաւեցին արտասահմանեան արտադրութեան զէնք, զինամթերք եւ հանդերձանք, որոնք, անկասկած, խախտուած սահմանէն բերուած էին Ատրպէյճան... Ատրպէյճանցի խուժանը ամբարած էր նաեւ մեծ քանակութեամբ շաքար ու կարագ որպէս երկարատեւ պատերազմի պաշար:

2) ՍՍՀՄ Գերագոյն Խորհուրդի 1989 Նոյեմբեր 28-ի որոշումին **իրագործումէն** դժգոհ՝ Ժողովրդական Ճակատը Պաքուի մէջ կազմակերպեց նոր սումկայիթ մը, հայերու ջարդ. բարձրայարկ շէնքերու պատուհաններէն հայերը վար նետեցին, հայ աղջիկներ ու կանայք բռնաբարուեցան, հայերու ինչքն ու բնակարանները կողոպտուեցան, կրակի տուին... Պաքուէն հայ «մնացորդաց»-ը ծեծուած, ջարդուած, կողոպտուած հազիւ փախաւ: Միայն Երեւանի հիւանդանոցներուն մէջ 20-է աւելի խոշտանգեալներ մահացան: Պաքուի վերջին սպանդի ականատեսը եղաւ ճատրակի աշխարհի ախոյեան Գասպարովը, որը գոնէ արտասահմանի մամուլի մէջ նկարագրեց հայերու դէմ կատարուած ոճիրը՝ նշելով որ ինք հիմա կը պատկերացնէ 1915-ի Եղեռնը... Ատրպէյճանցի խուժանը ձեռք բարձրացուց նաեւ ռուսերու եւ հրեաներու վրայ: Յունուարին Պաքուէն հեռացան 60 հազարէ աւելի ռուսեր, մեծ մասամբ՝ զինուորականներու ընտանիքի անդամներ: Ատրպէյճանցի խուժանը իր մոլուցքին մէջ շատ յառաջ գնաց... հոս չմոռնանք նշելու որ Վազգէն Ա.Վեհափառը ա՛յս զինուորականներու ընտանիքներուն որպէս օգնութիւն 300.000 ռուպլի տրամադրեց: Համեմատելի ի՞նչ փաստեր... եւ սակայն...

Երբ հայերուն հարցը լուծած էին, զէնքը դարձուցին ռուսերուն դէմ: Կ'ըսուի որ այդ օրերուն Պաքուի մէջ կարգախօս էր. «Ռուսե՛ր, հայերէն ետք ձեր հերթը եկաւ»:

Այս անգամ խորհրդային բանակը «արթուն» էր, բանակը Պաքու մտաւ, բայց **ոչ թէ հայերը պաշտպանելու, այլ Ատրպէյճանի մէջ խորհրդային իշխանութիւնը փրկելու համար**, մանաւանդ որ այդ օրերուն Նախիջեւանի Ինքնավար Հանրապետութիւնը որոշում ընդունած էր դուրս գալու ինչպէս Ատրպէյճանի, նոյնպէս եւ Խորհրդային Միութեան կազմէն:

Ատրպէյճանի Ժողովրդական Ճակատը նախապէս խնամքով պատրաստուած էր բանակին դիմադրելու: Ինչպէս յետագային յայտարարեց Խորհրդային Միութեան Պաշտպանութեան Նախարար Եազովը. «Բոլոր զօրանոցները ոչ թէ միայն շրջապատուած էին, այլեւ շուրջը գտնուող շէնքերու երկրորդ յարկերը նաեւ մանկական հիւանդանոցը հիւանդներէ, բնակիչներէ պարպած էին»:

Պաքու մտնող զօրքին հրամայուած էր չկրակել: Երբ 7-10 զինուորներ մեռան, բանակը գրոհեց, եւ խուժանը նահանջեց... Խորհրդային Միութեան պետական պատասխանատու անձեր նշեցին որ Արցախի խնդիրը միայն որպէս պատրուակ կը գործածէ Ժողովրդական Ճակատը:

Գերագոյն Խորհուրդի նիստի ատեն ատրպէյճանցի երեսփոխանները յամառօրէն կը պահանջէին որ քննուի Պաքու զօրք մտցնելու հարցը: Հարցը քննարկուեցաւ փակ նիստերով, բայց յետագային որոշ ելոյթներ մամուլը տպեց: Ատրպէյճանի երեսփոխանները սրահէն ելած-գացած էին Պաշտպանութեան Նախարար Եազովի ելոյթի ատեն երբ ան կը հրապարակէր որ զօրքի «զոհերուն» մէջ դրած էին նաեւ 75 տարեկան, սիրտի տագնապէ մեռած կին մը: Դէպքը պատահած էր հետեւեալ կերպ. երբ Եազովը այս փաստը հրապարակած էր, ատրպէյճանցի կին երեսփոխան մը գլխաշորը յատակին նետելով՝ ըսած էր. «Ալլահը պիտի պատժէ այս սրահէն»: Եւ Ատրպէյճանցի մահմետականը որ չ'ելլեր այս սրահէն: Ատրպէյճանի բոլոր պատգամաւորները ոչխարներու պէս հեռացած էին սրահէն այդ կնոջ հետեւելով...

Կը թուի որ զօրքը զսպաշապիկ հագցուց կատաղիներուն: Սկսան ձերբակալութիւնները: Կեդրոնական մամուլի եւ հեռատեսիլի ոճը փոխուեցաւ:

Բայց, ափսոս, միայն մի քանի օր...

Իսկ Ատրպէյճանի մէջ, շուտով... Հայերը, ըլլայ Արցախի թէ Հայաստանի մէջ, շունչ քաշեցին: Իսկ ատելութիւնը խորհրդային ռուսատեացութիւնը, Ատրպէյճանի մէջ կը մոլեգնէր: Ամէնէն կատաղին Շուշիի հեռատեսիլի կայանին կարգերու հանդէպ: Ամէնէն կատաղին Շուշիի հեռատեսիլի կայանն էր որ հաղորդումը կը սկսէր եւ կը վերջացնէր «Մա՛հ Կորպաչովին», «Մա՛հ հայերուն» պոռալով...

3) Շատ պարզ կը դառնայ որ Ատրպէյճանը կը ձգտի միատարր դարձնել երկրին բնակչութիւնը: Կատաղիները կը սեղմեն Արցախէն դուրս Ատրպէյճանի միակ հայաբնակ վայրը՝ Շահումեան-Գետաշէնը: Գիշերային յարձակումներ, անասուններու գողութիւն, առեւանգումներ, ծախել ստիպելու փորձեր եւ այլն, եւ այլն: Ըստ վերջին տեղեկութիւններու, հոն քանի մը գիւղ (Կամօ, Ազատ) արդէն պարպուած են, Հայաստանի մատոյցները, Իջեւան, Հայ բնակիչները եկած-հասած են Հայաստան: Երկայացուցիչները արգելք կը սակայն Հայոց Համազգային Շարժման ներկայացուցիչները արգելք կը հանդիսանան որ անոնք Հայաստան մտնեն: Միւս կողմէ՝ Ատրպէյճանի Ժողովրդական Ճակատի կատաղիները հետախուզական արշաւանք կազմակերպեցին Հայաստանի վրայ. վայրը ընտրուած էր Նախիջեւանին սահմանամերձ Արարատի շրջանը, ուր ականատեսներու վկայութեամբ իրական ճակատամարտ տեղի ունեցած էր հայ աշխարհազօրայիններու եւ Ժողովրդական Ճակատի կատաղիներուն միջեւ, իսկ բանակը հանդիսատեսի դեր կատարած էր: Եւ այսպէս, վերադարձ դէպի Սարտարապատի ճակատամարտի օրերը...

Անշուշտ որ խորհրդային բանակը կացութեան տէրն է երկրին մէջ, սակայն հայ մարդուն մէջ համոզում մը գոյացած է, որ «իր միակ փրկութիւնը իր հաւաքական ուժին մէջ է»: Հայ վարպետները ցուցադրուած հրասայլ մը կարգի բերած էին եւ տարած ճակատամարտ:

Ճիշդ է որ Գերագոյն Խորհուրդի նիստի ատեն Ատրպէյճանի Ժողովրդական Ճակատը քննադատուեցաւ: Ներքին Գործոց Նախարար Պակաթինը յայտնեց որ Գանձակ քաղաքի քարհանքի մէջ յայտնաբերուած են 12 հայ հաշմանդամներու դիակներ, որոնք նոյն քաղաքի ծերանոցի բնակիչներ էին: Նախարարը այս փաստը գնահատեց որպէս «հայ ժողովուրդի նկատմամբ կատարուած բարբարոսական յանցագործութիւն», սակայն Արցախի հարցը լուծելու տրամադրութիւն հանդէս չեկաւ, հակառակ որ **Պաքուի վերջին դէպքերէն ետք Ատրպէյճանի բարոյական տեսակարար կշիռքը զերոյի իջած էր:** Սումկայիթէն ետք հարցը արդարօրէն լուծելու առիթ մը եւս կորսուեցաւ... Ճառախօսները նորէն կը պնդէին որ Արցախը պէտք է մնայ Ատրպէյճանի կազմի մէջ, իսկ Ատրպէյճանն ալ «գործով պիտի յարգէ Լեռնային Ղարաբաղի հայ բնակչութեան ինքնավար իրաւունքները» (Փրիմաքով): Ինչպէս ժողովուրդը կ'ըսէ. «Գայլին ոչխար վստահիլ»...

Շար. 1

Արժանթինահայ Գաղութ Հայց. Առաք. Եկեղեցի

Վաչէ Արքեպիսկոպոս Յովսէփեան Մեր Մէջ

Մարտ 26-ին, Երկուշաբթի, Պուէնոս Այրէս ժամանեց Հիւսիսային Ամերիկայի Հայոց Արեւմտեան Թեմի Առաջնորդ Վաչէ Արքեպիսկոպոս Յովսէփեանը:

Մեր Մայր Տաճարի մուտքէն զինք «Հրաշափառ»-ով դէպի մայր խորան առաջնորդեցին Արժանթինահայոց Հոգեւոր Առաջնորդ Գրիգորիս Եպս. Բունիաթեանը, Հոգեւոր դասը եւ սարկաւագներ: Ներկայ էին նաեւ եկեղեցւոյ վարչականներ, այլազան կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներ եւ հաւատացեալներ:

Կարճ աղօթքէ մը ետք, Վաչէ Արքեպիսկոպոսին բարի գալուստ մաղթեց Արժանթինի Հայոց Հոգեւոր Առաջնորդը:

Արդէն հանրութիւնը տեղեակ է Վաչէ Սրբազանի առաքելութեան: Ան կու գայ որպէս Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա. Հայրապետի լիազօր-պատուիրակը հանդամանօրէն տեղեկանալու եւ, ըստ կարելւոյն, հարթելու Առաջնորդի եւ եկեղեցւոյ վարչութեան որոշ անդամներու միջեւ գոյութիւն ունեցող անհամաձայնութիւնը, որ բացասաբար կ'անդրադառնայ գաղութիս հոգեւոր կեանքին եւ առ հասարակ ամէն ազգային-եկեղեցական գործունէութեան վրայ:

Շար.ը էջ 11

Սորեն կը հրատարակենք կուսակցութեանս կեդրոնական մարմնի ղրկած շնորհաւորութեան հեռագիրը՝ Երուսաղէմի Պատրիարք Գերշ.Տ.Թորգոմ Արք.Մանուկեանի.

Գերշ.Տ.Թորգոմ Արք.Մանուկեան — Մարտ 22, 1990
Երուսաղէմի Պատրիարք Ս.Երուսաղէմի
Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ Միաբանութեան

Գերշնորհալի Արքեպիսկոպոս Մանուկեան

Մեծ գոհունակութեամբ իմացանք Ձեր Երուսաղէմի հայ Պատրիարք ընտրուելուն լուրը:

Երուսաղէմ հայ եկեղեցւոյ ամենէ կարեւոր կեդրոններէն մին է եւ Ձեր ընտրութիւնը՝ սուղ կեդրոնը պիտի օրհնէ հոգեւոր ամենէ արժանի հովիւներէն մէկով:

Ձեր վաստակաւոր անցեալը, իբրեւ եկեղեցւոյ նուիրեալ ղեկավար, ազգայնական եւ անթերիօրէն անկաշառ նկարագրի տէր մարդ՝ ձեզի կը ապահովէ վերականգնելու վանքին ու միաբանութեան կեանքի բարձր մակարդակին ընթացքը: Ձեր ղեկավարութիւնն ու գործունէութիւնը պիտի նպաստէ վանահօրէն Պատրիարքարանի համբաւին, տասնեակներու ընթացքին հաւասած վնասը:

Հայ ժողովուրդի բոլոր բարի մաղթանքները Ձեզի հետ են, սպասելով որ յաջողիք Երուսաղէմը դարձնել՝ ողջ հայութեան ներշնչումի աղբիւր, սեր պատմութեան այս ամենէ դժնդակ պահերուն:

Ռամկավար Ազատական Կուսակցութիւն
Մեթր Հրաչ Սեդրակեան
Տօքթ.Արշաւիր Կէօնճեան

Հանգիստ Գերշ. Տ. Վազգէն Արք. Քէշիշեանի Առաջնորդ Գահատեղի Դեմի

Խոր ցաւով իմացանք, մեզի հասած, մասնաւոր ֆաքսով, գումը Գահատեղի Թեմի բարեխնամ Առաջնորդ Վազգէն Արք.Քէշիշեանի Հանգուն, որ տեղի ունեցաւ Մարտ 26-ին, կ.թ. ժամը 3-ին, սրտի կաթուածի հետեւանքով:

Սրբազան Հայրը, որ Մարտ 25-ի գիշեր վերադարձած էր Ամենասուրբ Շնորհք Պատրիարք Գալուստեանի թաղումէն (Պոլսէն), անմիջապէս սրտի տագնապի հետեւանքով՝ իր գրասենեակէն, փոխադրուած էր Ռոյըլ Վիքթորիա հիւանդանոց, ուր կատարուած բժշկական միջոցառումներուն ետք մահացաւ:

Սրբազանը ծնած էր 1935-ին, եւ կուսակրօն ձեռնադրուած էր 1959-ին:

Այս տխուր առիթով՝ Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան եւ Թէքեան Մշակ.Միութեան Հարաւ Ամերիկայի Շրջ.Վարչութիւնները, ինչպէս նաեւ «Սարտարապատ» պաշտօնաթերթի խմբագրութիւնը իրենց ցաւակցութիւնները կը յայտնեն Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետին, Գահատեղիս Թեմի Եկեղեցական դասուն, գաղութին, հանգուցեալ Սրբազանին եղբօր՝ Տէր եւ Տիկ.ընկ.Անդրանիկ Քէշիշեանի, ու հարազատ ընտանեկան պարագաներուն:

Ռ.Ա.Կուսակցութեան Հարաւ Ամերիկայի Շրջ.Վարչութիւն
Թէքեան Մշակ.Միութեան Հարաւ Ամերիկայի Շրջ.Վարչութիւն
Պաշտօնաթերթ «Սարտարապատ»ի Խմբագրութիւն

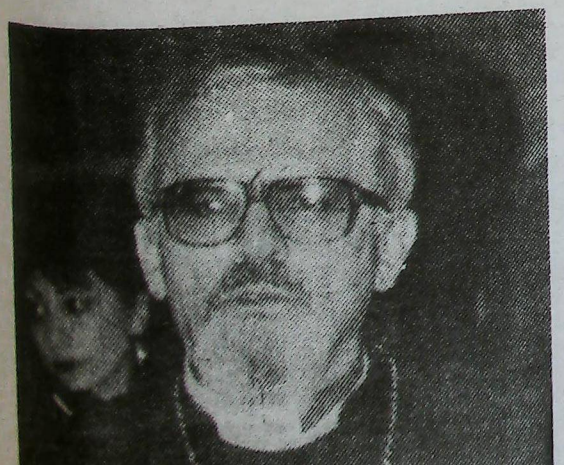

Վաչէ Արք.Ծովսէփեան

Շար.էջ 10-էն

Ձիրդ այս բովանդակութեամբ խօսեցաւ Գրիգորիս Սրբազանը՝ ընդգծելով յատկապէս որ «ստեղծուած կացութեան պատճառով վիրաւոր է հայ գաղութը, վիրաւոր է Հայաստանեայց Եկեղեցին, վիրաւոր է Սուրբ Էջմիածնի Մայր Աթոռը»:

Վաչէ Արքեպիսկոպոսը նոր վերադարձած է Մայր Աթոռէն, ուր Գերագոյն Խորհուրդի նիստին քննութեան առնուած է այս հարցը: Ընդհանուր առմամբ հարցին տեղեակ ըլլալով՝ Վաչէ Արքեպիսկոպոսը խորհուրդ տուաւ որ եղբայրական եւ քրիստոնէական սիրով ու փոխըմբռնումով պէտք է լուծել ստեղծուած տարակարծութիւնը: Որպէս ապացոյց որ անհաղթելի վէճեր չկան, ան բերաւ մեծ տէրութիւններուն օրինակը, որոնք տարիներ չարունակ իրարու հետ պայքարի մէջ ըլլալէ ետք կ'ելլը սեղանի չուրջ կը նստին, փոխհասկացողութեան կու գան եւ կը բարեկամանան նոյնիսկ...

Կը տեղեկանանք որ Վաչէ Արքեպիսկոպոսը արդէն իսկ ակսած է իր բանակցութիւնները կողմերուն հետ:

Ջորեքշաբթի, Մարտ 27-ին Վաչէ Արքեպիսկոպոսը այցելեց մայրաքաղաքիս Հ.Բ.Ը.Մ.-ի Մարի Մանուկեան Վարժարանը: Ձինք աշակերտութեան եւ ուսուցիչներուն ներկայացուց դոկտոր Սամուէլ Անթոնեանը՝ նշելով որ Վաչէ Սրբազանը Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ ամենաբարձրաստիճան հոգեւորականներէն մին է, անդամ Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդի եւ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի յանձնարարութեամբ շատ կարեւոր առաքելութեամբ մը ժամանած է Պուէնոս Այրէս:

Վաչէ Արքեպիսկոպոսը օրհնութեան խօսքեր ըրաւ աշակերտութեան եւ ուսուցչական կազմին՝ յաջողութիւններ մաղթելով: Ան տուաւ նաեւ իր բարի յանձնարարականները. լաւ հայորդիներ ըլլալ, հեռուներէն Հայաստանի սիրով այրիլ, սիրել հայրենիքը եւ միեւնոյն ատեն ըլլալ Արժանթինի լաւ քաղաքացիներ:

Վարժարանի աշակերտուհիները մեծ ոգեւորութեամբ երգեց Հ.Բ.Ը.Մ. քայլերգը եւ ազգային երգեր:

Վաչէ Սրբազանը այցելեց նաեւ Արսլանեան երկրորդական վարժարանը, Խրիմեան եւ Վիսենթէ Լոփէսի հայ վարժարանները:

Կիրակի, Ապրիլ 1-ին Վաչէ Արքեպիսկոպոսը Սուրբ Պատարագ մատուցեց Մայր Տաճարի մէջ: Ներկայ էր հաւատացեալ խուռներամ բազմութիւն մը. նաեւ՝ եկեղեցւոյ վարչութեան ամբողջ կազմը:

Քարոզէ առաջ Արժանթինի հայոց Առաջնորդ Սրբազանը հաւատացեալներուն ներկայացուց Վաչէ Արքեպիսկոպոսը՝ նշելով յատկապէս այն ազգօգուտ եւ աստուածահաճոյ առաքելութիւնը, որուն համար Վաչէ Սրբազան գաղութիս մէջ կը գտնուի:

Կիրակի, Ապրիլ 1-ի խորհուրդը Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչն էր: Տօնն էր նաեւ Մայր Տաճարի, քանի որ Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչի անունով կը կոչուի:

Վաչէ Սրբազանը հաւատացեալներուն պատմեց քրիստոնէութեան մուտքը Հայաստան Աչխարհ՝ Քրիստոսի երկու առաքեալներուն՝ Թադէոսի եւ Բարթողիմէոսի քարոզչութեամբ: Ահա թէ ներուն՝ Թադէոսի եւ Բարթողիմէոսի քարոզչութեամբ: Ահա թէ ինչու մեր եկեղեցին կը կոչուի Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցի: Իրաւացիօրէն նշեց որ քրիստոնէութիւնը եւ Ցիսուս Հայացան. հայ մարդուն հայերէն խօսեցան:

Անդրադառնալով իր առաքելութեան՝ Վաչէ Սրբազանը նշեց որ կողմերը՝ Գրիգորիս Սրբազանը եւ եկեղեցւոյ վարչութիւնը փոխըմբռնման եւ փոխզիջման ոգի ցուցաբերեցին բանակցութիւնները ընթացքի առնելու ժամանակ, եւ կարելի դարձաւ համաձայնութեան գալ մինչեւ ներ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՎՏԱՆԳԻ ՕՂԱԿԻՆ ՄԷՋ

Այսօրուան Հերոսութիւնը Վերապրումն Է

Գրեց Երուանդ Ազատեան

Պատմութիւնը կրկին այցի եկած է մեր փոքրիկ երկիրը: Վերադարձած ենք Ա.Աշխարհամարտի վաղորդայնի օրերուն: Պատմական նշանակալից փոփոխութիւններ կը յաջորդեն իրարու: Վաղը՝ անստոյգ. այսօրուան տեսութիւնները հերքուած են արդէն յաջորդ օրը: Ոչ ոք մարգարէ է: Նոյնիսկ այդ փոփոխութեանց գլխաւոր հեղինակը՝ Միխայիլ Կորպաչով ի վիճակի չէ գուշակելու հետեւանքները իր այսօրուան քայլերուն ու որոշումներուն: Վստահաբար ինք առաջին զարմացողը եղաւ, թէ ինչպիսի աննախադատելի հակազդեցութիւններ եւ հետեւանքներ յառաջացուցին իր ստեղծած կլասնոսթն ու փերեսթրոյքան: Եօթանասուն տարի անլոյծ մնացած պայթուցիկ հարցեր —որոնք զսպուած էին միայն բռնատիրական մականի տակ— յանկարծ վերստին կեանքի կոչուեցան, իրենց արիւնոտ հետեւանքներով:

Եօթանասուն տարի «սոցիալիստական եղբայրութեան» քարոզներուն ենթարկուած եւ «սովետական նոր մարդ»ու կերպարը զգեցած ազերին, յանկարծ փողոց իջաւ՝ փաթթոցը գլխուն եւ եաթաղանը ձեռքին, մուսավաթական Ճիվանշիր Պէհպութ խանի կէս թողած հայասպան գործը ամբողջացնելու...:

Հայաստանը դարձեալ ինքզինք զգաց համաթուրանական ու կրօնական մոլեռանդութեան աքցանին մէջ: Մոլեռանդութիւն մը որ մոռցուած կը կարծուէր այդ աշխարհամասին մէջ: Սումկայիթէն ետք, Պաքուի ջարդերը մեր ժողովուրդը անպաշտպան թողուցին, մինչեւ սովետական բանակին մուտքը այնտեղ: Ըստ Կորպաչովի բանբեր պրն. Կերասիմովի յայտարարութեան, բանակը մտած էր Պաքու՝ կասեցնելու համար ահաւոր փոկրոմները հայերու դէմ: Բանակին մուտքը Պաքու իսկապէս ժամանակաւորապէս կասեցուց հայոց հալածանքն ու ջարդը, սակայն, ետքէն կատարուած արտայայտութիւններն ու յառաջացած զարգացումները, հայոց ջարդը կը թողուն իբրեւ երկրորդական ու երրորդական նպատակ: Արդարեւ, պրն. Կորպաչով՝ ինք, արդարացնելու համար բանակին միջամտութիւնը, յայտարարեց թէ Ատրպէյճանի ժողովրդական ճակատը կը պատրաստուէր պետական հարուածով մը իշխանութիւնը ձեռք առնել, հետեւաբար Մոսկուա պարտաւոր էր միջամտելու:

Հայոց ճակատագրին երկրորդական նշանակութիւնը պրն. Կորպաչովի օրակարգին վրայ կը պարզուի նաեւ այն իրողութենէն թէ՝ նախապէս ալ Ատրպէյճանի մէջ հայեր կը ջարդուէին, սակայն, բանակը հանդիսատեսի վիճակին մէջ էր: Իսկ հանդիսատեսի այդ վիճակին մէջ մնաց բանակը, ու կը շարունակէ մնալ ի տես Հայաստանի եւ Արցախի շուրջ հաստատուած ատրպէյճանական խեղդիչ շրջափակումին, հակառակ առնուած որոշումներուն եւ արձակուած սպառնալիքներուն (թէ՝ բանակը բռնի ուժով պիտի վերացնէ շրջափակումը):

Այս բոլոր իրողութիւնները աչքի առջեւ ունենալով հանդերձ՝ չենք կրնար ուրանալ այն փաստը թէ՝ սովետական բանակին ներկայութիւնը արգելք հանդիսացաւ ջարդերու շարունակման, թէկուզ իբրեւ արդիւնք այդ միջամտութեան՝ քան իբրեւ նպատակ:

Կասկած չկայ որ բանակի հեռացումը Պաքուէն եւ Ատրպէյճանի հայաբնակ շրջաններէն, դարձեալ հայերը պիտի թողու անպաշտպան՝ ազերիներու սուրին դիմաց: Եւ կասկած չկայ թէ՝ ազերիները պիտի գործածեն այդ սուրը հայերու դէմ, նոյնիսկ եթէ այդ ուղղութեամբ երաշխիքներ տան Մոսկուայի կամ համաձայնութիւն կնքեն հայ ներկայացուցիչներուն հետ Ռիկայի մէջ: Եթէ եօթանասուն տարուան «սոցիալիստական եղբայրութեան» դաստիարակութիւնը բան չէ փոխած ազերիին մարդասպանական բնազդին մէջ, ուրիշ ոչ մէկ խօսք եւ համաձայնութիւն կրնայ արգելք ըլլալ անոր նոր պոռթկումներուն:

Ջարդարարական այդ բնազդի զսպումին մէջ միայն դեր կրնան կատարել սովետական բանակին գործօն հսկողութիւնը (ոչ հանդիսատեսութիւնը) եւ հայոց ինքնապաշտպանութեան միջոցները, թէեւ, այս վերջին պարագան ալ լի է վտանգներով:

Հայաստանը կենաց ու մահու հանգրուանին կը գտնուի: Այսօրուան հերոսութիւնը նահատակութեան մէջ չէ, որքան՝ վերապրումի: Հայաստանի այսօրուան ղեկավարները ամենէն լուրջ պատասխանատուութիւնն ունին Հայոց պատմութեան դիմաց՝ իրենց առած քայլերուն եւ որդեգրելիք որոշումներուն համար:

Ի՞նչ ունի Հայաստան այսօր պարգեւելիք Մոսկուայի կամ աշխարհի: Ի՞նչ ուժի կրնայ ապաւինիլ ան՝ իր գոյութիւնը երաշխաւորելու:

Այն վիճակը զոր ստեղծած էր Եղեռնը 1918–20-ի յոյժ ժամանակներու նախօրեակին, նոյնը բրած է մեր երկրին երկրաշարժի բնական աղէտը այսօր՝ 700.000 հայեր անօթեւան թողելով: Իսկ անդին, քայքայուած տնտեսութիւն մը՝ որ չի կրնար անգամ բաւարարել մեր աղքատ երկրին կարիքները, ուր մնաց որ ան տնտեսական գրաւական մը կարենար ընծայել Մոսկուայի՝ կշիռ մը կարենալ ապահովելու անոր քաղաքական հաշուարկումներուն մէջ:

Հետեւաբար Հայաստան քաղաքական եւ տնտեսական դեր մը կրնայ նկատուիլ Մոսկուայի համար, այս հանգրուանին: Կը մնայ անոր միայն ռազմագիտական նշանակութիւնը, զոր պէտք է կարենանք իմաստութեամբ գործածել, այս զգայուն ժամանակներուն:

Հակառակ Խորհրդային Միութեան ներքին հսկայ եղափոխութեանց, Մոսկուա ռազմական կոմունիզմի օրերու տկար վիճակին մէջ չէ, որպէսզի իր սահմաններու ապահովութեան համար պատրաստ ըլլայ մեծ զիջողութիւնները ընելու Հայաստանին, եթէ մենք փորձենք Լեւոն Շանթի օրերու միամտութիւնը՝ յայտարարելով որ եթէ «Մոսկուա պէտք ունի մեզի, թող մեր մօտ գայ բանակցելու»:

Սահմանէն անդին Թուրքերը մեծ հետաքրքրութեամբ կը հետեւին Կովկասի զարգացումներուն եւ ժամանակը մօտեցած կը նկատեն համաթրքական կայսրութեան իրենց երազը իրականացնելու. հակառակ նախագահ Էօզալի պաշտօնական հերքումին, Պետական նախարար Էրճիւմէնթ Գանուկման չկրցաւ ինքզինք զսպել եւ ընթացք տուաւ իր համաթրքական ախորժակներուն:

Թուրքերը մեզմէ շատ աւելի զօրաւոր քաղաքական հոտառութեամբ օժտուած ըլլալով՝ արդէն ափ առած են Մոսկուա, տրնտեսական ու մշակութային համաձայնութիւններ կնքելու ու քաղաքական մերձեցումի դուռ բանալու: Արդէն Մոսկուա հաւաստած է Անգարան թէ՝ այնքան ատեն որ Հայաստան մաս կը կազմէ Խորհրդային Միութեան՝ չի կրնար հողային պահանջ ներկայացնել Թուրքիոյ:

Միւս կողմէ ամբողջ Եւրոպայի քաղաքական դիմագիծին յեղաշրջումով Թուրքերը յստակօրէն կը տեսնեն թէ՝ ՆԱԹՕ-ն մօտատենէն պատմութեան անցնելու սահմանուած ռազմական դաշնակցութիւն մըն է եւ ՆԱԹՕ-ի անդամ ըլլալով Խորհրդային Միութեան հակադրուիլը, վարձատրութեան արժանի քաղաքականութիւն մըն չի մնար: Ամերիկայի Պաշտպանութեան նախարարը յայտարարեց թէ՝ ծրագրուած էր արտասահմանի կարգ մը ռազմախարիսխները փակել: Փկուելիք ռազմախարիսխներէն քանի մը հատը կը գտնուին Թուրքիա: Իսկ Ծերակուտական Տոլի առաջարկը՝ արտաքին օժանդակութիւնը կրճատելու, դարձեալ պիտի անդրադառնայ Թուրքիոյ վրայ, որ Իսրայէլէն ու Եգիպտոսէն ետք, ամենէն հսկայ օժանդակութիւնը (տարեկան աւելի քան 800 միլիոն տոլար) ստացող երկիրն է:

Այս պայմաններուն տակ զարմանալի չէ, որ Թուրքիա վերադառնայ Աթաթիւրքի օրերուն, ջերմացնելով իր յարաբերութիւնները Մոսկուայի հետ:

Շար. 1

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ ԱՒԱԳ ՇԱԲԹՈՒԱՆ ԵՒ Ս.ԶԱՏԿՈՒԱՆ ՊԱՇՏԱՄՈՒՆՔՆԵՐՈՒՆ ՎԻՍԵՆԹԷ ԼՈՓԵՍԻ Ս.ԳԷՈՐԳ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ ՄԷՋ

Կիրակի, 8 Ապրիլ, Ծաղկազարդ

Առաւօտեան Ժամերգութիւն՝	Ժամը	09.00
Ս.Պատարագ՝	"	10.30
Դռնբացէք՝ (կէսօրէ վերջ)	"	18.00

Աւագ Հինգշաբթի, 12 Ապրիլ

Ս.Պատարագ՝ Հաղորդութիւն՝ բոլոր ուխտաւորներուն:	Ժամը	10.00
Ոտնլուայ՝ (կէսօրէ վերջ)	"	17.00
Խաւարում՝ (գիշերը)	"	20.00

Աւագ Ուրբաթ, 13 Ապրիլ

Կարգ Թաղման՝ (կէսօրէ վերջ)	Ժամը	18.00

Աւագ Շաբաթ, 14 Ապրիլ, Ճրագալոյց

Ժամերգութիւն՝ (կէսօրէ վերջ)	Ժամը	18.00
Ս.Պատարագ՝	"	19.00

Կիրակի, 15 Ապրիլ, Ս.Զատիկ Յարութեան

Ժամերգութիւն՝	Ժամը	09.00
Ս.Պատարագ՝	"	10.30

Հոգաբարձութիւն Ս.Գէորգ Եկեղ...

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՀԲԸՄ-ը իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ ամէն նուիրատուի որ սատարած է Միութեան ծրագրերուն։ Միայն այդ առատաձեռնութեամբ է որ ՀԲԸՄ-ը կը շարունակէ ծառայել հայ ազգին։

ՀԲԸՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԵՐԱՇԻՆՈՒԹԻՒՆ

10,000 ԹՈՆՆՈՑ ԿԵՐԱԿՐԱՍԱՌՆԱՐԱՆ

Լենինականի համար ՀԲԸՄ-ի 10,000 թոննոց նոր կերակրասառնարանին վերջնական համաձայնագիրը պիտի կնքուի Մարտին։ Ուր առաջարկներ ստացուած են ֆինլանտական, դանիական, գերմանական եւ իտալական գլխաւոր հաստատութիւններէ։ ՀԲԸՄ-ը Միացեալ Ազգերու Ճարտարարուեստական Զարգացման Կազմակերպութիւնը (ՄԱՃԶԿ) լծած է այս ծրագրին վերահսկողութեան։ Դեկտեմբերի սկիզբը Հայաստանի Նախարարաց Խորհուրդի ներկայացուցիչները այցելեցին ՄԱՃԶԿ-ի Վիեննայի կեդրոնատեղին՝ ծրագրերու քննութեան համար։ Այս տարուան Յունուարին, ՀԲԸՄ-ի Նախագահ Լուիզ Մանուկեան Սիմոն այցելեց նախատեսուած վայրը Լենինականի մէջ։ Երկրաշարժէն մշտապէս վնասուած նախկին կերակրասառնարանին կողքին տեղադրուած, նոր կառոյցը օժտուած պիտի ըլլայ միսի եւ հաւեղէնի սառեցման, մշակման եւ հատման սարքերու, ինչպէս նաեւ կարագի պահպանման նորագոյն ճարտարագիտութեամբ։ Միսի մշակման եւ հատման սարքը, Հայաստանի մէջ առաջին այդօրինակ միաւորը, պիտի ապահովէ աւելի արագ բաշխում եւ նուազ թափօն։ Անցեալին, հին սարքերու եւ նախագիծերու հետեւանքով, 30 տոկոսով մշտական փճացում կ'արձանագրուէր։ Կերակրամթերքի պահպանումը կը մնայ Հայաստանի գլխաւոր հարցերէն մին։ Ծրագրին նախատեսուած ծախսն է $4,500,000։

ՃԱՐՏԱՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Քալիֆոռնիոյ Համալսարանին գործակցութեամբ, ՀԲԸՄ-ը յառաջադրած է հաստատումը նոր, անկախ Ճարտարագիտական Համալսարանի մը, մասնագիտացուած ճարտարագիտութեան, ժամաբանութեան, համակարգչային գիտութեան եւ առեւտրական վարչագիտութեան մէջ, Լենինականի շրջակայքը։ ՀԲԸՄ-ի Հայաստանի Վերաշինութեան Բաժինը պիտի հայթայթէ բոլոր գիտական ու թեքնիք ուսումնասիրութիւնները, ինչպէս նաեւ գիտաշխատանոցային սարքերը՝ միատեղ Քալիֆոռնիոյ Համալսարանի եւ ամերիկեան այլ գլխաւոր հաստատութիւններու դասախօսներու հետ, որոնք առաջին հինգ տարիներուն պիտի ներկայացնեն անձնակազմին մեծամասնութիւնը։ Քալիֆոռնիոյ Համալսարանն ու Հայաստանէն ներկայացուցիչներ առանձնապէս կազմած են աշխատանքային յանձնախումբեր՝ սերտելու ակադեմական ծրագրերը։ ՔՀ-ի աշխատանքային յանձնախումբին կ'առենապետէ Ուիլիըմ Ֆրէյզըր, նոյն համալսարանին ակադեմական հարցերու գծով գլխաւոր փոխ-նախագահը. հայկական աշխատանքային յանձնախումբը կը գլխաւորէ Եդուարդ Ղազարեան, բարձրագոյն կրթութեան փոխ-նախարարը։ Այս գարնան համատեղ նիստ մը պիտի գումարուի, քննարկելու համար գործադրութիւնը ծրագրին եւ դիրքը ժամանակաւոր վայրի մը՝ մինչեւ կառուցման ամբողջացումը։

Իբրեւ առաջին քայլ, ամէն տարի, սկսեալ 1990-էն, Հայաստանէն վեց ուսանողներ պիտի ուսանին Միացեալ Նահանգներու մէջ։ Անոնք պիտի հետեւին վարդապետական ծրագրի՝ նոր համալսարանին համար նախատեսուած ճիւղերուն մէջ։ Աւարտելէ ետք, անոնք պիտի միանան համալսարանի ակադեմական անձնակազմին։ Ցարդ ստացուած են 120 դիմումնագրեր։ Ծրագրին այս մասը պիտի հոգացուի ՀԲԸՄ-ի Կրթանպաստից Բաժնին կողմէ։ Դասախօսական անձնակազմի, գիտաշխատանոցներու եւ սարքերու համար կը—նախատեսուի $3,500,000-ի ծախս մը։ Ճարտարագիտական Համալսարանի Յանձնախումբ՝ Դոկտ. Ստեփան Գարամարտեան, Քալիֆոռնիոյ Համալսարան. Դոկտ. Միհրան Աղպապեան, Հարաւային Քալիֆոռնիոյ Համալսարան. Դոկտ. Արմէն Տէր Կիրեղեան, Քալիֆոռնիոյ Համալսարան։

ՆԵՐԱՐԿՈՒՄԻ ԱՍԵՂՆԵՐՈՒ ԱՐՏԱԴՐԱՄԱՍ

Մէկ անգամ գործածելի ներարկումի ասեղներու արտադրութիւնը Հայաստանի մէջ սերտուած է ՄԱՃԶԿ-ի կողմէ, եւ բազմաթիւ արդիւնաբերողներ ու թեքնիք մասնագէտներ կարծիք յայտնած են նման արտադրամաս մը Հայաստանի մէջ բանեցնելու հնարաւորութեան մասին։ Այս ծրագրին (միայն սրսկիչներուն) նախնական գնահատումն էր $3,500,000։ Մտահոգութիւն կայ թէ Խորհրդային Միութեան մէջ արտադրուած ասեղներ գոհացուցիչ որակ չունին։ Յառաջիկայ ամիս, ՄԱՃԶԿ-ի ներկայացուցիչներ կը ծրագրեն այցելել Լենինկրատ գտնուող խորհրդային արտադրամասը։ Եթէ այս աղբիւրը ընդունելի չհամարուի, հարկ պիտի ըլլայ ներառել ասեղի արտադրութեան սարքեր եւս, որոնք կը գնահատուին յաւելուածական $2,000,000։

ՀԲԸՄ/ԵԷԼ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

ՀԲԸՄ-ի Հայաստանի Վերականգնումի Ծրագիրը համաձայնած է կազմակերպել եւ հոգալ ծախսերը գեղագիտական վիրահատութեան միաւորի մը, Երեւան։ Այս միաւորը ուղղակի բժշկական խնամք պիտի ապահովէ մանրավիրաբուժութեան, ձեռային եւ վերականգնական վիրաբուժութեան, ինչպէս նաեւ դիմային կոտրուածքներու, այրուածքներու, բաց վէրքերու, բնածին անբնականութեան եւ քաղցկեղի բուժման մէջ։ Այսօր, Հայաստանի մէջ կը կիրարկուի միայն գեղագիտական վիրաբուժութիւնը. ենթամասնագիտութիւն մը՝ որ կը կազմէ 20 տոկոսը Միացեալ Նահանգներու մէջ գեղավիրաբոյժներու կողմէ բուժուածներուն։ Տեղեկագրեր կը նշեն թէ շատ քիչ թիւով գեղավիրաբոյժներ կը գործեն Խորհրդային Միութեան մէջ։ Այս մասնագիտութիւնը կենսական է երկրաշարժէն վնասեալներու, մանաւորապէս աղիտեալ պատանիներու համար։

Տքթ. Ստեփան Արեան, ԵԷլ Համալսարանի հիւանդանոցին դասախօս եւ գլխաւոր գեղավիրաբոյժ, պիտի գլխաւորէ ծրագիրը, որ կը ներառէ Հայաստանէն վիրաբոյժներու, զգայազրկողներու, բուժքոյրերու, բժշկական մասնագէտներու եւ այլոց մարզումը ԵԷլ Համալսարանին մէջ, Երեւանի հիւանդանոցներէն մէկուն մէջ վիրաբուժական եւ վերականգնողական բաժնի մը նորոգումը. ամերիկեան բժիշկներու, վիրաբոյժներու եւ բուժքոյրերու կողմէ Հայաստանի մէջ բժշկական անձնակազմի շարունակական մարզումը։

Ծրագրին մասնակցութիւն կը բերեն՝ Տքթ. Փոլ Ծարաֆ, դասախօս եւ զգայազրկութեան բաժնի վարիչ. Քեննէ Քեմփ, վիրաբուժական բուժքոյրութեան դարմանատնային տնօրէնը. Ճեֆրի Հէյնրիխ, այցելու բժիշկներու մարզումի ծրագրին համակարգիչը։ Երեւանի մէջ շինութեան նախագիծը կը պատրաստէ Ռապըրթ Ճերեճեան, Գլխաւոր վարչական բաժնեկից Հայնէս, Սընտպերկ եւ Ուահլըրի՝ Նիւ Եորքի ճարտարապետական եւ ճարտարագիտական մեծագոյն հաստատութիւններէն մին։ Ծախս՝ $1,000,000։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ ՀԻՒԱՆԴՆԵՐՈՒ ՕԴԱՅԻՆ ՓՈԽԱԴՐՈՒՄ

ՀԲԸՄ-ի միջոցով Հայաստանէն օդային ճամբով Մ. Նահանգներ բերուած 49 հիւանդներէն 46-ը վերադարձած են տուն, երկրաշարժին իրենց պատճառած վնասներէն յաջողապէս դարմանուելէ ետք։ Մնացեալ երեք հիւանդներէն երկուքը կը շարունակեն դարմանուիլ Պըրկըն Քաունթիի մէջ, Նիւ Ճըրզի, իսկ երրորդը՝ այրուածքներ ստացած 14-ամեայ զոհ մը, Մարտի կէսերուն ամբողջովին ապաքինած պիտի վերադառնայ տուն, Աքրոնի, Օհայօ, Մանկական Հիւանդանոցին մէջ բազմաթիւ վիրաբուժական քայլերէ ետք։

ՀԲԸՄ-ի այս ծրագիրը ամերիկեան հիւսիսարեւելեան շրջանին մէջ գործի լծեց աւելի քան 250 բժիշկներ եւ արհեստական անդամներու մասնագէտներ։ ՀԲԸՄ-ը խոր երախտագիտութիւն կը յայտնէ բոլոր բժիշկներուն, բուժքոյրերուն, անձնակազմերուն եւ հաստատութիւններուն որ այնքան առատաձեռնօրէն ընծայեցին իրենց ծառայութիւնները, ինչպէս նաեւ 1000 ամերիկահայ կամաւորներուն, որոնք իրենց տուներէն հեռու հիւանդներուն հայթայթեցին անհրաժեշտ հոգածու խնամքը։ Ընդհանուր ծախս՝ ճամբորդութիւն, բժշկական յաւելուածական խնամք, սարքեր, դեղեր եւ կեցութիւն՝ $200,000։ ՀԲԸՄ-ի Բժշկական Ծրագիրի ատենապետ՝ Ջաւէն Տատըրեան, տնօրէն՝ Ռեճինա Օհանեան։

ԵՐԿՐՈՐԴ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Երկրաշարժէն աղիտեալ հիւանդներու յաջորդ խումբը ՀԲԸՄ-ի կողմէ օդային ճամբով պիտի փոխադրուի Ապրիլի աւարտին, երբ 12 երախաներ պիտի բերուին Մ. Նահանգներ, դարմանուելու հետեւեալ հիւանդանոցներուն մէջ.- Տիթրոյթի եւ Հիւսթընի շրջան՝ Հենրի Ֆորտ եւ Մանկական Հիւանդանոցներ, Տիթրոյթ. Ուիլիըմ Պիւմոնթ Հիւանդանոց, Ռոյըլ Օք. Փրաւիտենս Հիւանդանոց, Սաութֆիլտ. Մեթոտական եւ Ս. Ճոզըֆ Հիւանդանոցներ, Հիւսթըն։ ԵԷլ Համալսարանի Հիւանդանոցի գլխաւոր գեղավիրաբոյժ Տքթ. Ստեփան Արեան եւ Քոլումպիա Աւետարանական Բժշկական Կեդրոնի ոսկրավիրաբոյժ Տքթ. Յովհաննէս Ներսէսեան պիտի ընտրեն հիւանդները Հայաստանի մէջ։ ՀԲԸՄ-ի Հիւանդափոխադրական Ծրագրի տեղական ատենապետներն են՝ Ճէք Գազանճեան, Տիթրոյթի շրջան եւ Ճէյմս Պոյաճեան, Հիւսթըն։ Կամաւորական ուղեցոյցեր եւ մարզումի հաւաքներ տեղական գաղութներէ կամաւորներու համար ծրագրուած են ՀԲԸՄ-ի Հայաստանի Օժանդակութեան գրասենեակին Բժշկական Ծրագրին կողմէ։

ARMENIAN GENERAL BENEVOLENT UNION - 585 Saddle River Road, Saddle Brook, NJ 07662

ՀԱՑԱՍՏԱՆ - ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԱՋԱԿՑՈՒՄՆԵՐ

ԿՐԹԱԿԱՆ

❒ Հայրենի պատասխանատուներու խնդրանքով, ՀԲԸՄ-ը վերահրատարակեց 8 պատմական քարտէսներ, որոնք կը ներկայացնեն հայկական հողատարածքային փոփոխութիւնները 4-րդ դարէն մինչեւ 20-րդի սկիզբը։ Պատի չափով եւ փլաստիքով ծածկուած այս քարտէսները պիտի բաշխուին երկրաշարժէն աղիտեալ գօտիէն հազար վարժարաններու։ Ծախս՝ $9,500։

❒ ՀԲԸՄ-ը Լեռնիգական Բազմարուեստից Հիմնարկին ուղարկած է երկու "Մեքինթոշ" համակարգիչներ եւ "Քեննըմ" պատճինահան սարք մը։ Այս 2000 ուսանողնոց հիմնարկը երկրաշարժէն կործանած էր ամբողջովին. անոնք այժմ դասընթացքներու կը հետեւին Լեռնիգականի կեդրոնը տեղադրուած ժամանակաւոր քնակարաններու մէջ։ ՀԲԸՄ-ը առաջարկած է յաւելուածական սարքերով օգնել՝ երբ նոր շէնքը պատրաստ ըլլայ։ Լեռնիգականի Բազմարուեստից Հիմնարկը մասնագիտացած է մանածագործներու պատրաստութեան մէջ։ Ծախս՝ $8,000. ապագայ յատկացումներ՝ $100,000։

❒ ՀԲԸՄ-ը Ֆիլելաճտայէն գնած է 50 թոն տպագրաթուղթ եւ ուղարկած է Հայաստան, տպելու համար 60,000 դասագիրքեր՝ բաշխելի Հայաստան եւ աշխարհի տարածքին։ Ծախս՝ $60,000։

❒ Երեւանի Պետական Համալսարանէն եւ Երեւանի Տնտեսութեան ու Առեւտուրի Հիմնարկէն վեց շրջանաւարտներ ՀԲԸՄ-ի միջոցներով ամառնային երթշարաթեայ ուսումնառութեան պիտի հետեւին Պենթլի Քալէճին մէջ, Ուոլթհէմ, Մասաչուսէց, 2 Յուլիս 1990-էն սկսեալ՝ առեւտրական վարչագիտութեան, կազմակերպումի եւ վարուեցողութեան գծով։ Ծախս՝ $35,000։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ՀԲԸՄ-ը Երեւանի Արարատեան Թեմի առաջնորդարանին նուիրած է "Մեքինթոշ Էս.Ի." համակարգիչ մը՝ յարակից լէյզըր տպագրիչով եւ "աքնըր"ով։ Առաջնորդարանը սկսած է տպել կրօնական գրքոյկներ եւ շարականներ, Ս. գրային դասընթացքներու եւ եկեղեցական արարողութիւններու համար։ Առաջին անգամ Հայաստանի մէջ կը տպագրուին եւ հաւատացեալներուն կը բաշխուին նման նիւթեր։ Ծախս՝ $12,000։

ԿԱՌՈՒՑՈՒՄ

Լոս Անճելըսէն Ռուբէն Տօճիկեանցին յատկացուած էր $5,000, 3 ամիս Հայաստան մնալու եւ պատրաստելու երկրաշարժի կառուցողական ճարտարագիտական համակարգչային յայտագիր, ինչպէս նաեւ կազմակերպելու փորձառական հաւաքներ ճարտարապետներու եւ կառուցող ճարտարագէտներու բաժանմունքներու անդամներուն համար։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Դոկտ. Պարլօ Տէր Մկրտիչեանի եւ 3 հոգինոց երկրագործական մասնագէտներու խումբի մը տրամադրուած էր $5,300, իբրեւ ճամբորդական ծախս, քննելու ագարակային դրութիւնը, ներկայ բուսային արտադրանքը եւ կենդանական աշխարհի պահպանումը Հայաստանի մէջ։ Անոնց տեղեկագիրը տրուած է ամերիկեան զանազան հիմնարկներու՝ առ ի քննարկում։

ԽՆԱՄԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

❒ ՀԲԸՄ-ը, Լինճի Հաստատութիւնը, Հայկական Համագումարը, Հայց. Եկեղեցւոյ Առաջնորդարանը ու Ազգ. Առաջնորդարանը, ՀՕՄ-ը եւ Ամերիկայի Հայ Աւետ. Ընկերակցութիւնը միասնաբար կազմած են Միացեալ Հայկական Հիմնադրամը։ Ծնորհիւ առատաձեռնութեանը Պրն. Գրիգ Գրիգորեանի (Լինճի Հաստատութիւն), որ յանձն առած է օդանաւերու ամբողջական ծախսերը, Միացեալ Հայկական Հիմնադրամը (ՄՀՀ) կիսամսեայ դրութեամբ ինամատարական օդանաւեր պիտի ուղարկէ Հայաստան։ Յիշեալ կազմակերպութիւնները յանձն առած են տարեկան $25,000 յատկացնել այս ծրագրին վարչական ծախսերուն, առաւել՝ առնուազն $100,000-ի ապրանքներ առաքել։ Լինճի Հաստատութեան յանձնառութիւնը Միացեալ Նահանգներէն եւ Եւրոպայէն դէպի Հայաստան կ'ապահովէ կենսական եւ ուղղակի օդային կապ մը։ Դեկտեմբերէն ի վեր վեց օդանաւեր, աւելի քան 400,000 թոն ապրանքով, մեկնած են Լոս Անճելըսէն, Նուըրքէն եւ Լոնտոնէն։

❒ 100 արկղ արաճց եւ կաճաճց հագուստեղէն, ինչպէս նաեւ շուրջ կէս թոն մածուկներ առաքուած են ՀԲԸՄ-ի կողմէ ՄՀՀ-ի 1989-ի Դեկտեմբերի առաջին օդանաւով։ Այդ ապրանքները բաշխուած են երկրաշարժէն աղիտեալ շրջանի զանազան գիւղերու մէջ։ Արժէք՝ $35,000։

❒ ՀԲԸՄ-ը նախաձեռնարկը եղած է Ծերակուտական Քարլ Լեւինի եւ Մ. Նահանգներու Պաշտպանութեան Նախարարութեան ուղղուած դիմումի մը՝ աղիտեալ գօտիին համար անհրաժեշտ փոխադրամիջոցներու եւ սարքերու համար։ 1989-ի Դեկտեմբեր 26-ին Պաշտպանութեան Նախարարութիւնը, համաձայնած ըլլալով տրամադրելու բանակային ունեցուածքներ, Հայաստան առաքից 12 "Տաճ" բեռնատարներ, 150 ջերուցիչներ եւ բազմաթիւ վրաններ ու երկարաձիտ խօլիկներ, Ս. Էջմիածնի միջոցով բաշխուելու համար։

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԲԸՄ-ը հոգաց $1,750-ի հասնող ամբողջական ծախսը "Լոս Անճելըս Թայմզ"ի լրագրող Էսթէր Շրէյտըրի։ Տկ. Շրէյտըր անցնող երկու ամիսներուն գտնուեցաւ Հայաստան՝ տեղեկագրելով երկրաշարժի վերակառուցողական գործընթացին եւ ատ-պէ-ճանական վերջին վայրագութիւններուն մասին։ Անոր գրութիւնները լոյս տեսան Միացեալ Նահանգներու առաջնակարգ օրաթերթերուն եւ հանդէսներուն մէջ անցնող երեք ամիսներուն։

ՄԾԱԿՈՑՔ

ՀԲԸՄ-ը Լուիզ Սիմոն ($35,000) ու Նազար եւ Արտեմիս Նազարեան ($20,000) Հիմնադրամներու միջոցով Հայաստանի Ֆիլհարմոնիք Նուագախումբը օժտեց նոր նուագարաններով։ Տաւելուածական $1,500 յատկացուեցաւ դաշնակահար Տիգրան Ադամեանի ճամբորդութեան, որպէսզի մասնակցի Ֆիլհարմոնիքի Փետրուար 9-ի նուագահանդէսին Երեւանի մէջ։ Ֆիլհարմոնիքը իր առաջին ամերիկեան շրջապտոյտը կատարեց ելոյթ ունենալով Քառնըկի Հոլ, Նիւ Եորք, Քենետի Կեդրոն, Ուաշինկթըն եւ Միւզիք Հոլ, Պոսթոն, 1989-ին, Լորիս Ճգճեւորեանին ղեկավարութեամբ։ Նիւ Եորք քնակող Լորիս Ճգճեւորեան Ֆիլհարմոնիքի ղեկավար նշանակուած է. առաջին ոչ-խորհրդայինը՝ որ նման դիրքի կը հասնի։ Այս գարնան, Ֆիլհարմոնիքի ելոյթը պիտի ձայնագրուի լոնտոնեան արուեստագէտներու հետ միասին, եւ ամրան ան երաժշտական փառատօններ պիտի տայ Եւրոպայի մէջ։ Միջազգային ճանաչման արժանանալու պատեհութիւնը անհնախընթաց է։

ՀԲԸՄ-Ը ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ ԿԸ ԲԱՆԱՅ ԵՐԵՒԱՆ

1 Փետրուար 1990-ին, Երեւանի Հոկտեմբերեան փողոցին վրայ ՀԲԸՄ-ը բացաւ իր գրասենեակը։ Հայաստանէն Դոկտ. Բագրատ Էդիլեան՝ քաղաքական գիտութիւններու դասախօսս, տնօրէն նշանակուած է անոր։ Հոն տեղադրուած են արուեստամոմի հետ հաղորդակցելու ամէն կարգի յարմարանքներ՝ ներառեալ արբանեակային հեռաձայն եւ "ֆաքս"։ Դոկտ. Էդիլեան, որ Հայաստանի մէջ պիտի համակարգէ ՀԲԸՄ-ի ծրագրերը, 1988-89-ին գտնուած է Մ. Նահանգներ, իբրեւ այցելու դասախօս Քենըդըսի եւ Քալիֆոռնիոյ Համալսարաններու։

ԲԱՑՈՒՄ ՈՒԱՇԻՆԿԹՐՆԻ ԼՐԱՏՈՒ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԻ

1 Նոյեմբեր 1989-ին ՀԲԸՄ-ը բացաւ Ուաշինկթընի Տի.Սի.ի իր Հայկական Տեղեկատու Սպասարկութիւնը (ՀՏՍ)։ 1278 Ազգային Մամլոյ Ծէնթէն այս լրատու գրասենեակը պիտի ծառայէ հիւսիս եւ հարաւամերիկեան, եւրոպական ու միջինարեւելեան լրագրերու։ ՀՏՍ-ն կը գլխաւորէ Դաւիթ Զէնեան, նուագարեղ Փիթ Ինթըրնէշընըլի 24 տարուան վերջերուն լրագրող մը։ Զէնեան, որ իր ասպարէզին սկսած է Պէյրութ, Լիբանան, գործած է իբրեւ Եու.Փի.Այ.ի Պէյրութի գրասենեակի տնօրէն, ինչպէս նաեւ Միջին Արեւելքի գլխաւոր թղթակից ու միջազգային խմբագիր Եու.Փի.Այ.ի Ուաշինկթընի կեդրոնական գրասենեակին մէջ։

ԳԻՏԷԻՔԹԷ ՀԲԸՄ-Ը...

1920-ականներու աւարտին Հայաստանի մէջ հիմնած է երեք նախակրթարան, Երեւանի Դարմոհի Յակոբեան մայրանոցը, Մարի Նուպար ակնաբուժարանը, կատաղարուժարան մը, Երեւանի Համալսարանին մէջ Նուպարեան Մրցանակը՝ փայլուն ուսանողներու համար, ինչպէս նաեւ Բարեգործական Տունը գիտնականներու, դասախօսներու եւ արուեստագէտներու համար։

1930-ին Պօղոս Նուպար $100,000 յատկացուցած է եւ ամերիկահայութիւնը $330,000 (հսկայ գումար մը՝ յոռեգոյն տնտեսական ճգնաժամի շրջանին) գոյացուցած է Հայաստանի մէջ կառուցելու նոր աւան մը՝ Նուպարաշէնը։ 1937-ին, Ստալինեան իշխանութեան օրերուն, Նուպարաշէնը վերանուանուած էր Սովետաշէն։ Այսօր, 53 տարիներ ետք, Հայաստանի կառավարութիւնը ՀԲԸՄ-ի յայտնած է թէ Նուպարաշէն անունը վերականգնած է։

1946-ին եւ 1947-ին, ՀԲԸՄ-ը կազմակերպած է երկու յաջող դրամահաւաքի արշաւներ, իւրաքանչիւր տարի հաւաքելով $1,000,000՝ հայերու հայրենադարձումի համար։ Աւելի քան 105,000 գաղթական հայեր այդպիսով վերահաստատուեցան Հայաստան։

ARMENIAN GENERAL BENEVOLENT UNION - 585 Saddle River Road, Saddle Brook, NJ 07662

ՀԲԸՄ-Ի ԾՐԱԳՐԵՐ

ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒԻ ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ՀԻՄՆԱՐԿ.- Միշիկընի Համալսարանը յայտարարած է 1990-ի հայոց լեզուի ամառնային դասընթացքը Երեւանի մէջ: Միշիկընի Համալսարանի Մարի Մանուկեան Ամպիոնի հայոց լեզուի եւ գրականութեան դասախօս Դոկտ. Գէորգ Պարտարճեանի գլխաւորութեամբ, այս տարուան Յունիս 19-Օգոստոս 17ին Երեւանի մէջ պիտի ընթանան երկու վարկանիշնոց դասընթացքներ: 20 ուսանողներ միայն կրնան մասնակցիլ: Այս ծրագիրը կը հովանաւորուի ՀԲԸՄ-ի Նախագահական Ակումբին ու Ալեք եւ Մարի Մանուկեան Հաստատութեան կողմէ: Դիմել Մարիցիա Օսթաֆինի, 216 Լէյն Հոլ, Միշիկընի Համալսարան, Էն Արպըր, Մի 48109, ԱՄՆ:

ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ՓՈՐՁԱՌԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ.- ՀԲԸՄ-ի ամառնային փորձառական ծրագիրը համալսարանականներու պատեհութիւն կու տայ վեց շաբաթ աշխատանքային փորձառութիւն ձեռք բերելու Նիւ Եորքի մէջ, ելեւմտական, լրագրական, իրաւաբանական, ծանուցումի, հանրային յարաբերութեան եւ միջազգային յարաբերութիւններու մասնագիտութեանց գծով: Շարժապատկերի եւ պատկերասփիւռի մասնագիտութեանց գծով երկրորդ ծրագիր մը կը գործադրուի Լոս Անճելըս: Ամառուան ընթացքին ծրագրուած են խմբային ձեռնարկներ՝ հարստացնելու ուսանողներուն ուսումնական փորձառութիւնը եւ ազգային պատկանելութեան գիտակցութիւնը: Յաւելեալ տեղեկութեան համար դիմել Անիթա Անսըրեանին, ՀԲԸՄ:

ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ՇԱՐՔԵՐ.- Հայոց եւ ռուսաց պատմութեան դասախօս Դոկտ. Ճորճ Պուռնութեան ներկայիս ՀԲԸՄ-ի համար կը կազմակերպէ հայոց պատմութեան դասախօսութիւններ: Սետըլ Պրուքի իր շաբաթական դասերու կողքին, Դոկտ. Պուռնութեան դասախօսած է Ֆիլատելֆիա, Քլիվլենտ եւ Շիքակօ: Մասնագիտացած Ղարաբաղի պատմութեան մէջ՝ Դոկտ. Պուռնութեան մեծ հետաքրքրութիւն արթնցուցած է իր դասախօսութիւններով: Տարուան ընթացքին ան պիտի այցելէ ՀԲԸՄ-ի այլ Մասնաճիւղեր եւս:

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ.- 1990-ի Յունուարին, Դոկտ. Պուռնութեան, ՀԲԸՄ-ի Ալեք Մանուկեան Մշակութային Հիմնադրամին կողմէ Նիւ Եորքի Համալսարանին յատկացուած $5,000-ով, սկսած է հայոց պատմութեան վարկաւոր դասաւանդութեան նոյն համալսարանին մէջ: Դասընթացքին կը հետեւին 20 ուսանողներ:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱՐԽԻՒՆԵՐ.- Փարիզի, Ֆրանսա, Նուպարեան Մատենադարանին եւ Սետըլ Պրուքի, Նիւ Ճըրզի, Կեդրոնական Գրասենեակին մէջ գտնուող ՀԲԸՄ-ի արխիւները կը պարունակեն հայկական պատմական անգին վաւերագրեր: Ներկայիս Ֆրանսերէնէ եւ հայերէնէ անգլերէնի կը թարգմանուին ՀԲԸՄ-ի հիմնադիր Պօղոս Նուպարէն գրուած եւ անոր յղուած նամակներ ու հեռագրեր: Իբրեւ Ամենայն Հայոցին կողմէ նշանակեալ Նախագահ Ազգային Պատուիրակութեան, Պօղոս Նուպարին թղթակցութիւնը կը ներկայացնէ Օսմանեան Կայսրութեան ձեռնարկած Հայկական Ցեղասպանութեան յաջորդող բանակցութիւնները: Արխիւները կը պարփակեն նաեւ թղթակցութիւններ Գէորգ Ե. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսէն, Դաշնակցութեան ղեկավարներ Յակոբ Զաւրիէֆէն ու Միքայէլ Վարանդեանէն, Ֆրանսայի նախկին արտաքին նախարար Քլեմանսոյէն, գործող արտաքին նախարար Տելքասէէն, Խորհրդարանի արտաքին գործոց յանձնախումբի նախագահ Ալպան Ռոզէէն, Անգլիոյ նախկին արտաքին ենթանախարար Լորտ Պրայսէն, նախկին Եգիպտոսի փաստական կառավարիչ Լորտ Քրոմըրէն, անգլիական դեսպան Պերթէն, ռուսական դեսպաններ Պերքենտորֆէն եւ Իզվոլսքիէն:

Յաւելուածաբար ասոնց, պահպանուած այլ փաստաթուղթեր կը վերաբերին Հայկական Լեգէոնին եւ կամաւորներուն, գաղթականաց, ՀԲԸՄ-ի 1916-ի խնամատարական գործին, ցեղասպանութեան եւ Լօզանի Դաշնագրի մասին յուշերու: Բոլոր վաւերագրերը, ներառեալ հին լրագրեր եւ գիրքեր, կը վերածուին մանրաժապաւէնի:

ԿՐԹԱՆՊԱՍ.- 1989-ին, 23 երկիրներէ ուսանողներ ստացան $450,000՝ իբրեւ յատկացում կամ առանց տոկոսի փոխատուութիւն ՀԲԸՄ-ի Կրթանպաստից Բաժնէն, հետեւելու պսակաւորի կամ մագիստրոսի ուսման՝ արուեստներու, գիտութեանց, բժշկութեան, միջազգային յարաբերութիւններու եւ հայագիտական ուսմանց մէջ: Այս կրթանպաստները կ'իրականանան շնորհիւ ՀԲԸՄ-ի բարերարներուն, որոնք այդ նպատակին համար հաստատած են աւելի քան $6,000,000 անձեռնմխելի հիմնադրամներ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔ.- Յունուար 13-ին եւ 14-ին, Քանոկա Փարքի մէջ, Քալիֆորնիա, կայացաւ հայոց լեզուի եւ գրականութեան ուսուցման հաւաք մը, կազմակերպութեամբ ՀԲԸՄ-ի Կրթական Բաժնին: Ներկայ էին ուսուցիչներ եւ տնօրէններ ՀԲԸՄ-ի 5 վարժարաններէն՝ Քալիֆորնիա, Միշիկըն, Մեսեչուսեց եւ Գանատա. Քալիֆորնիոյ Ս. Գրիգոր, Ա. Սահակ-Մեսրոպ, Հայ Քոյրերու, Մխիթարեան, Մերտինեան ու Արշակ Տիգրանեան վարժարաններէն եւ Նիւ Եորքի Ս. Նահատակաց դպրոցէն: Իւրաքանչիւր դպրոցէ դասաւանդման եղանակը ուրուագծող պատկերիգներ ցուցադրուեցան եւ քննարկուեցան: Սփիւռքի մէջ հայ կրթարանի դերին, աշակերտին հոգեբանական անհին, լեզուի ուսուցման, դասի պատրաստութեան եւ հայ դպրոցին դիմագրաւած մարտահրաւէրներուն մասին ելոյթ ունեցան Դոկտ. Արշաւիր Կէօնճեան, Դոկտ. Բերկրուհի Սվաճեան, Դոկտ. Ճերըմ Մեկնա, Դոկտ. Էլլի Անդրէասեան, Պրն. Երուանդ Ազատեան եւ Դոկտ. Վաչէ Ղազարեան: Հայոց պատմութեան դասաւանդման վերաբերող երկրորդ հաւաք մը ծրագրուած է յառաջիկային:

ՀԲԸՄ-Ը ԱՇԽԱՐՀԻ ՏԱՐԱԾՔԻՆ / ՆՈՐ ԻՐԱԳՈՐԾՈՒՄՆԵՐ

ԱՒՍՏՐԱԼԻԱ.- ՀԲԸՄ-ի Սիտնիի Մասնաճիւղը 150 աշակերտնոց նոր նախակրթարանի մը ծրագիրը յայտարարած է: Պատուոյ Ցկեանս Նախագահ Ալեք Մանուկեանի $1,000,000 նուիրատուութեամբ եւ $320,000 տեղական նուիրահաւաքով, դպրոցը կը բացուի 1990-ի Սեպտեմբերին:

ԿԻՊՐՈՍ.- 21 Հոկտեմբեր 1989-ին տեղի ունեցան Մելգոնեան Կրթարանի նոր համալիրին բացման հանդիսութիւնները Նիկոսիա, Կիպրոս: Նոր հանրակացարանները, ճաշարանն ու աշակերտական աշխատասենեակները՝ 400 աշակերտ պարփակող, քօղազերծուեցան շաբաթ մը տեւած հանդիսութիւններու ընթացքին: 25 երկիրներէ աւելի քան 200 հիւրեր ներկայ էին: Շրջափակին մէջ բացումը կատարուեցաւ նաեւ Նիկոսիոյ նորակառոյց կեդրոնին: Այս գարնան պատրաստ պիտի ըլլայ ողիմպիական չափի մարզարանը՝ ամբողջացնելով ընդարձակումի ծրագիրը. առաջինը՝ 60-ամեայ դպրոցին պատմութեան մէջ: Այսօր 16 երկիրներէ 228 աշակերտներ կը յաճախեն ՀԲԸՄ-ի Մելգոնեան Կրթարանը:

ՊՐԱԶԻԼ.- ՀԲԸՄ-ի Սան Փաւլոյի Մասնաճիւղը ընդարձակեց իր 110 աշակերտնոց դպրոցը՝ նորոգելով կից տունը, որ 5 դասարան պիտի աւելցնէ հինին վրայ: Ընդամէնը 5 տարուան մէջ Մասնաճիւղը կառուցեց դպրոց մը, անջատ մարզարան մը եւ յաւելուածական դասարաններ:

ՖՐԱՆՍԱ.- ՀԲԸՄ-ի նոր կեդրոն մը, չորրորդը Ֆրանսայի մէջ, Մարսէյլի Մասնաճիւղին կողմէ գնուեցաւ: Բացումը ծրագրուած է ուշ գարնան:

ԳԱՆԱՏԱ

- Թորոնթոյի մէջ բացուած է Դանիէլ եւ Ալիս Զարուկեան նոր դպրոցը: ՀԲԸՄ-ի կեդրոնին կից, դպրոցը պիտի ընդգրկէ 200 աշակերտ:
- Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին ընդառաջելով, ՀԲԸՄ-ը $45,000 յատկացուց իրանահայ գաղթականներու Թորոնթօ վերաբնակեցման:

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ.- Քանոկա Փարքի, Քալիֆորնիա, Մարի Մանուկեան վարժարանը ստացած է տեղաբաշխական արտօնութիւնը՝ 600-էն 1000 աշակերտի բարձրացնելու իր թիւը: Նոր ընդարձակումը ծրագրուած է իրագործել 1991-ին:

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

- Դոկտ. Ճորճ Պուռնութեան, ՀԲԸՄ-ի դասախօսն ու խորհրդատուն, պիտի կազմակերպէ բազմաթիւ երկշաբաթեայ այցելութիւններ Հայաստան, այս ամառ, ՀԲԸՄ-ի համար: Այցելութիւնները պիտի կեդրոնանան պատմական վայրերու եւ յուշարձաններու վրայ: Հետաքրքրուողները կրնան գրել Դոկտ. Պուռնութեանին, ՀԲԸՄ-ի հասցէով:
- Հայաստանի մէջ 400,000 անդամ ներկայացնող Կոմերիտմիութիւնը հրաւիրած է ՀԲԸՄ-ը կազմակերպելու ամերիկացի զանազան մարզերէ մասնագէտներու խումբի մը հանդիպումը Հայաստանի իրենց գործակիցներուն հետ, այս ամառ: Կոմերիտմիութիւնը պիտի հոգայ հիւրերու կեցութիւնը: Համակարգիչներու, բժշկական, ճարտարագիտական, լրագրական, պատկերասփռային, վաճառահանական, սպառողական ապրանքներու եւ արդիւնաբերական մասնագէտներ նկատի պիտի առնուին: Պաշտօնական յայտարարութիւն մը պիտի հրապարակուի շուտով:

ARMENIAN GENERAL BENEVOLENT UNION 1906

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

585 Saddle River Road, Saddle Brook, NJ 07662

Conmemoración Comunitaria del genocidio en su 75º aniversario

La siguiente es la reproducción del Comunicado emitido por el Comité de Relaciones Culturales de Armenia con la Diáspora, y que surge de las reuniones habidas en Erevan entre la presidencia de ese Comité y representantes de Instituciones Armenias en la diáspora, las que tuvieron lugar los días 8 y 12 de diciembre de 1989.

1.— Conmemoración conjunta de esta fecha por parte de todas las organizaciones de la diáspora. Considerar indispensable la presencia de intelectuales o científicos de la Madre Patria para ofrecer conferencias, charlas públicas e intervenciones sobre el tema.

2.— En las publicaciones de la diáspora, en el semanario "Haireniki Tzain" y en la revista "Veratsnvats Haiasdan" crear una sección permanente sobre el tema del genocidio y publicar periódicamente artículos de historiadores de la patria y la diáspora, como así también de científicos, diplomáticos y políticos extranjeros.

3.— Por intermedio de la sección de prensa del Comite aumentar la cantidad de materiales relacionados con el genocidio enviados a las publicaciones de la diáspora, asegurándoles principalmente documentos verídicos, notas científicas y fotos.

4.— Enviar a la diáspora artículos, fotos y films referentes a la tragedia vivida por los pobladores armenios de Sumgait, Bakú y otras regiones de Azerbaidjan. Organizar en las comunidades sus publicaciones y exposiciones.

5.— Preparar conjuntamente con el museo estatal de Historia de Armenia y enviar a la diáspora exposiciones fotográficas a llamarse "75 Aniversario del Genocidio", "Artsaj y "Antranik".

6.— Asegurar la presencia de científicos y representantes de diáspora en Erevan para la segunda quincena del mes de Abril, para que participen de la reunión conjunta entre la Academia de Ciencias de Armenia, la Universidad Estatal y el Instituto de Historia dedicada al Genocidio, como así también de la reunión general de la Academia.

7.— Junto a los representantes armenios de la diáspora que se encuentren en Erevan durante el mes de abril, organizar una reunión dedicada al 75 Aniversario del Genocidio de Armenios en la Turquía otomana.

8.— Organizar en Erevan, durante el mes de junio, un encuentro de científicos, de representantes de centros de armenología y de publicaciones de Armenia y la diáspora para examinar la posibilidad de trabajar coordinadamente e imprimir simultáneamente, como así también de editar en idiomas extranjeros, trabajos armenológicos.

Solicitamos enviar rápidamente sus consideraciones y sus agregados a estas propuestas, como así también expresarnos sus deseos acerca de recibir un orador de la patria y sobre el envío de exposiciones fotográficas y otros artículos.

Karlen Dallakian
Presidente del Comite de Relaciones Culturales con la Diáspora

viene de pág.4

TREINTA SIGLOS.....

Los armenios confirmamos que la unión de Artsaj con Armenia es UN HECHO POR LA VIDA y no contra ningun pueblo. A los armenios nos preocupa la vida de los árboles, la vida de las flores del campo, ¡la vida de los niños y de todos los ancianos! ¡la vida de las naciones y también nuestra propia vida de frutos exúberantes, de autodeterminación y de abundancia, de construcción y de embellecimiento! ¡una vida de alegría! ¡y damos gracias a la vida por ello! Estamos orgullosos de tener a Echmiadzin, Catedral del Primer Estado Cristiano del mundo y, asimismo, respetamos las religiones de los otros pueblos. Nosotros tenemos al gran San Gregorio, quien nos educó en la paz, el amor, la piedad y la equidad. Tenemos hombres y mujeres de honor, tenemos un pueblo trabajador y creativo, muy propenso a aceptar ideas que mejoren la existencia humana, de las cuales muchas veces él mismo es portavoz. También tenemos valientes. Es el despertar nacional armenio y de otros pequeños pueblos, como los lituanos. Lituania ha plasmado todas sus aspiraciones en la reciente declaración de independencia y con la elección de Vitantas Landseberghis como presidente. No hubo ningún voto en disidencia y sólo una abstención. Claro que ahora le espera un arduo diálogo con las autoridades centrales y con Mikhail Gorbachov, quienes no reconocen todavía una REPUBLICA DE LITUANIA INDEPENDIENTE. Importa lo que acontece a la república báltica como lanzamiento de ensayo para cualquier otra circunstancia dentro de la URSS. Los lituanos, que en cantidad de habitantes son semejantes a los armenios y a los georgianos, realizan a través de su flamante líder intensos contactos y negociaciones tanto con Moscú como con otras capitales dentro y fuera del sistema soviético. Lanseberghis desea lograr el reconocimiento utilizando medios pacíficos y relaciones internacionales. Pero ésto no es extemporáneo a lo que sucede en el mismo Kremlin, el cual opta por el sistema presidencialista y por el rechazo al monopolio del poder, objetivos realizables paso a paso, no inmediatamente, puesto que la nueva mentalidad no se forja de un día para el otro con la firma de un papel. Digamos, también, que Armenia conserva muy buenas relaciones con Lituania y aunque ella se separe de la Unión de Repúblicas (favoreciendo a los azeríes según palabras de Kerichi) esa amistad no se detendrá. Algo semejante acontece con Georgia, con Ucrania, países con los cuales Armenia deberá intensificar el intercambio comercial, las comunicaciones terrestres por medio de nuevas carreteras, caminos ferrocarriles, puntos de contacto que deben abundar, incluso aprovechando las sendas del mar.....

Daniel Roberto Kaspar

Isabel Tchalian

CERDO A LAS UVAS

INGREDIENTES:

10 costillas de cerdo
5 cucharadas de dulce de uvas
1 cucharada de mostaza
1 cucharadita de Ketchup picante
4 cucharadas de coñac
3 tazas de uvas peladas y sin hollejos
sal y pimienta

PREPARACION:

Dorar las costillas en una sartén muy caliente, echarles el coñac y encender. Mezclar el dulce con la mostaza y el ketchup. Agregar un poco de caldo echándolo sobre las costillas, y cocinar. Salpimentar. Mientras tanto, calentar las uvas en un poco de manteca salpimentada. Poner las costillas en una fuente, echarle la salsa, cubrir con las uvas, pimentar bien y servir.

BOMBON DE CIRUELAS

INGREDIENTES:

Ciruelas en cantidad necesaria
Pasta de almendras y chocolate blanco.

PREPARACION:

Elegir ciruelas descarozadas; trabajar la pasta de almendra con azúcar impalpable, hasta tenerla maleable. Formar bolitas con esta pasta y rellenar con ellas las ciruelas, dándole forma esférica. Dejarlas orear algunas horas y luego pasarlas por el chocolate blanco (cobertura). Dejar secar y saborear.

LILIANA M.M. MERDIKIAN
abogada
Ricardo Gutierrez 1357
Pta. Baja "A" — OLIVOS
T.E.: 790—6779 de 14 a 18

Dr. Arturo Balassanian
Escribano
Registro Notarial 1094
Florida 716 2º Piso — Of. "K"
T.E.: 322—2768

Para las cuatro estaciones
y todas las edades
Lanas "Hetesia"

Periódico Armenio
"SARDARABAD"
de la
ASOCIACION CULTURAL TEKEYAN
Redacción y Administración
Gorriti 4084
1414 CAPITAL FEDERAL
T.E.: 771—2320
Horario de atención
Lun a Vier de 10.00 a 19.00
Registro Nac. de la Propiedad Intelectual
Nº 174428
Director
NAHABET NAHABEDIAN
Corresponsalía recepción de avisos y suscripciones en
BRASIL
Sr. Hrair Chakinian
Av. Coxingui 191 Ap 8
Cep. 00579—San Pablo
T.E: 813—6731
URUGUAY
Dr. Pedro Tachdjian
Benito Blanco 675 Ap. 3
T.E: 70—3114 Montevideo